

WhatsApp: Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Sevgili izleyicilerimiz, dergimizin kırk çıkıyor. Yine birbirinden özgün yazılarımız, köşelerimiz ve söyleşilerimizle sizlerle birlikteyiz.

Çocuklara duyarlı olan herkesin anneler günü kutlu olsun. Şule Sepin İçli, annenin aynı zamanda bir insan olduğunu derinlemesine sorguladığı örneklerle dile getiriyor, ‘Anne Önce Bir İnsan’ Yazısında.

Sakatlar haftasında engellileri duyan oldu mu? Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramına neden karşı çıkıyorlar? Halay çekmek suç mu? İstanbul Sözleşmesi, Pınar Gültekin davası ne durumda? Afgan kadınlar nasıl mücadele veriyorlar? Bu haber seçkisinin önemli ayrıntıları, Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Kadının Güncesi’ köşemizde.

Ebru Bozcuk, günlük yaşamda çok sık duyduğumuz bir cümleyi irdeliyor, o duygulu ve içten anlatımıyla, ‘Anne Olunca Anlarsın’ yazısında.

Menekşe Koçak, sakatlar haftasında dillendirilmesi gereken ve çözüm bekleyen sorunları, yaşadığı örneklerle öyle bir anlatıyor ki adeta içimize işliyor. Neden somut öneriler varken, çözümlenmez ki bu sorunlar? İsyan etmemek elde değil. Ayrıntılar, ‘Duygularımızı ifade Edebiliyor Muyuz’ köşemizdeki ‘Kağıt Kamyonu Yendi 3’ yazısında.

Filiz Gülmez, zihninde canlanan yaşam anılarını, Köy Enstitülerine ve Cumhuriyet değerlerine vurgu yaparak anlatıyor, ‘Cumhuriyetimizin 100. Yılında Yaşadıklarım Ve Düşündüklerim’ yazısında.

Sevgi üzerine söz söylemeyen yok gibidir. ‘Dengede Kalmak’ köşemizde, Psikolog Şule Sepin İçli, klişe sözlerle bizi yaralayan sevgi olaylarına değiniyor, ‘Dillerden Düşmeyen Sevgi’ yazısında.

Özgür ruhlu, kararlı kadınların nasıl cezalandırıldığını, mitolojiden çok az duyduğumuz bir kadını anlatıyor Ayşe Gülçin İlhan, ‘Lilith’in Hikayesi’ yazısında.

Sultan Çamur Karataş, ‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde, Bursa Koza Kadın Derneğinden Nursel Demir’i konuk ediyor.

Hayvan sevgisini yüreğinin derinlerinde hisseden Emine Kamçı, tünelden başlayarak konuyu yine kedilerin duygularına getiriyor, ‘Tüneldeki Sesler’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemiz, ilginizi çekecek ilginç haberlerle dolu. Dondurmayı sevmeyen var mıdır acaba? Peki dondurma yeme biçimlerinde iç dünyamızda neler oluyor? Aynı anda pek çok işi bir arada yapanlar, dikkat... diğer haberleri keşfetmek de size kalsın.

‘Arı Kovanı’ Köşemizin konuğu, Hasibe Boztepe. Şule Sepin İçli’nin söyleştiği ‘Yazar, Yönetici, Dergi Müdürlüğü, Hepsi Bir Arada’ yazısının ilgi çekici ayrıntıları var.

Emine Ortakaya, ‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, farklı bir konumdan hiç beklenmeyecek hak arama alanına gelen bir mücadelecı kadını anlatıyor, ‘Etta Palm d'aellders Bir Devrimci Ruh’ yazısında.

‘Zihin Galerisi Bakmadan Görenlerin Müzesi’ köşemizde öyle bir tablo anlatımı ve betimlemesi var ki sanki o tabloyu elinize aldığınızı hissedeceksiniz. O halde gidelim Ecem Zafer’in hazırladığı ‘Venüs’ün Doğuşu- Tanrıçanın Köpükten Doğup Güzelliğe Yürüyüşü’ yazısına.

Rahime Söylemez Çetin, ‘Bugün Ne Yiyelim’ köşemizde, pek çoğumuzun sevdiği tavuklu bir yemeği tarif ediyor. Ölçüyle yemek yapmak isteyenler ‘Tavuklu Bulgur Pilavı’ yazısını ziyaret edebilirler.

Selvet Bayraktar Tokat, ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde son derece zengin ve güçlü bir içerik hazırlamış. Kadınların eserlerine saldırı, gençlerin işçi kadınlara anneler günü hediyesi ve daha nice çarpıcı haberler ziyaret etmeniz için sizleri bekliyor.

Filiz Gülmez'in yazdığı 'Boşluklar' öyküsü, çok sarsıcı bir etki yaratıyor. Tabii ki 'Selvi Boylum Al Yazmalım' köşemizde.

Dergimize seslendirme yapan Ekin Yılmaz, 'Yüreğimizden Taşanlar' köşemizde, 'Dağlara Çıkalım' şiiriyle bizlerle birlikte.

Kaybından büyük bir üzüntü duyduğumuz Edip Akbayram, çocukları, barışı unutmadığı gibi anneler gününü de unutmamış. 'Umut Şarkıları' köşemizde Edip Akbayram, bizler için 'Anneler Günü' şarkısını söylüyor.

41. sayıda buluşmak üzere, bizlerle kalın.

20 Mayıs 2025

ANNE ÖNCE BİR İNSAN

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Önemli günlerin adeta yarıştığı, günlerle ilgili enflasyonun olduğu dönemdeyiz. Yine de en bilindik günlerden biri, mayıs ayının 2. Pazarına gelen gün, 'Anneler Günü.' Nasıl en bilindik gün olmasın? Para kazanmak isteyenlerin reklamlar yaptığı, alış-verişi tavan yaptırmak için dil döktükleri bir gün. Bir çocuğun dünyaya gelmesinde katkısı olan babadan daha önemli. Neden babalığa bu kadar büyük anlamlar yüklenmiyor da anneliğe yükleniyor? Sakın anneliğin içgüdüsel bir duygu olduğunu söylemeyin. Ben inanmıyorum buna. Çocuğu doğurmayan, evlat edinen, onu yüreğinde büyütenler, ana-baba değil midir? Evlat edinmese bile, çevresindeki çocuklara kol kanat gerenlerin durumları ne olacak peki? Kutsallaştırarak gerçek anlamını yok saydığımız, sorumluluktan çok suçlama, taşıyamayacağı kadar ağır yüklerle nefes aldırılmayan bir annelikten söz edelim mi?

Bunları irdelerken, biraz araştırdım. Yazar Nihan Kaya'nın, 'Annelik Tabusu Ve Çocukluk' söyleşisini izledim. Duygu ve düşüncelerime tercüman oldu. Görüşlerine katıldığım ve çok etkilendiğim için bu söyleşiden de yararlandım.

Çocuk bakmak, yetiştirmek, çok zor, bir o kadar da yorucu, keyifli olabilmesi için ekonomik, psikolojik, kişilik özellikleri gibi pek çok faktörün bir arada değerlendirilmesi gereken bir olgu. Yani daha evlenmeden, 'Çocuk doğurun, çok çocuk yapın para verelim, sizi memur yapalım' gibi hafife alınacak bir iş değil. Bir kadına anne olması için baskı yapılıyor. Dünyaya gelecek çocuğun kişilik özellikleri üzerinde durmak hiç önemsenmiyor. Varsa yoksa, fiziksel gereksinimler...

Bir kadın adet görmeye başladığı dönemden sonra gebe kalıp anne olabilir biyolojik olarak. Biyolojik yeterlilik tek başına önemli olsaydı, erken yaşta anne olanların durumlarına bu kadar atıf yapılmazdı. Çocuk doğurabilir ama sağlıklı bebek doğmayabilir. Çocuğu emzirme yetisini kazanır ama ona sevgi verecek, değerli hissettirecek donanımda henüz olmayabilir.

Yaşımız büyüdü, bir işimiz oldu. Annelik yapmak için bunlar yeterli mi? Bu sorunun yanıtı hayır. Çünkü toplumun kadınlara yüklediği annelik rolünde, her zaman fedakâr olmak, hiç hata yapmamak, hata yaptığında ağır suçlamalar, babanın önemini yok saymak var. Bu yüklerin altında annelik meselesini sorgulayamıyoruz bile. Şiddet vakaları artıyor. Çünkü anneler çocukları böyle yetiştiriyorlar. Peki babalar çocuk yetiştirmekten anlamaz mı? Bu rolleri babalar için tanımlamaz, onlara anlatmazsak, onlar da kolayı seçer. Nasıl olsa sorumluluğu üstlenir bir kadın. Gece uyumaz, uykusuz kalınca öfkelenmez. Hem çocuk bakar hem ev işi yapar, o hiç yorulmaz. Bu haklar hiç tanınmaz ona. Makinaların bile çalışmadığı durumları varken, insani duyguları, belirli dayanma gücü olan bir insan nasıl yorulmaz?

Terapi sürecimde, çocuklarımı ihmal ettiğim olayların farkına varabilmişim. Kendimi ne kadar suçlamışsam, terapistim, "Hatalarını görmen ve bunlarla yüzleşmen çok anlamlı. Unutma ki yüzde 50 senin, diğer yarısı da babanın sorumluluğunda. Kendini dövmekten vazgeç." demişti. O an, üzerimden çok büyük bir yük kalktı sanki.

Hepimizin içinde küçük bir çocuk vardır. Biz bu çocuğa sevgi göstermeden, onu tanımadan, başka bir çocuğa annelik etmek zorunda bırakıyoruz. Bir anne nasıl bir aileye doğdu? Yeteri kadar sevgi, değer gördü mü, yoksa hep suçlandı mı, aşağılandı mı? Sağlıklı bir ortamda büyüdüyse, hiç sorun yaşanmaz demek abartılı olur ama en aza iner sorunlar ya da çözülebilir. Peki sağlıklı bir ortamda büyüyen bir insan, anne olduğu zaman neler olur? O da öğrendiklerinin benzerini çocuğa uygular. Her ne kadar bazı yanlış davranışları yetişkinliğinde fark edip “Anne olunca bunları çocuğuma yapmayacağım” dese de benzer davranışları gösterirken bulur kendini. Biz buna ruhsal aile mirası diyelim. Çoğunluk için söylüyorum bunları, sakın ola ki yanlış anlaşılmasın.

İlk bebeğimi dünyaya getirdiğimde, o kadar çok acı çekmişim ki daha dikiş atılırken, bebeği kucağıma verdiler. Kendimde bile değildim. Almak istemediğimi görünce çok şaşırılmışlar. Kızımı sevmeyeceğimi, belki de kötü anne olacağımı düşündüler. Aynı durum doğum öncesinde suni sancıyı verdikleri sırada, kalp atışlarını dinletmek istediklerinde olmuştu. Dinleyecek durumda olmadığımı söyleyince, kocaman bir “Aaa” sesi yükseldi. O an, şimdi bile belleğimde. Oysa ben bir insanım. Acı çekemez miyim? Her zaman kendimde mi olmak zorundayım?

Uzun yıllar çevremdeki insanlar ve kızlarım sürekli iyi bir anne olduğumu söyleyip durdular. Terapi aldığım sırada, anneliğimi de sorguladım. Kızlarıma yaptığım hataları paylaştığımda karşı çıktılar. Çünkü toplum, anneler hiç hata yapmaz olgusunu dayatıyordu. Çocuk hiç annesini eleştirir miydi? Annelle ilgili araştırma yapan bir arkadaş da anneliğimi sorgulamama çok şaşırılmıştı. Her insan hata yapabilir. Anne de bir insan olduğuna göre, o da hata yapabilir.

Anneliği ilahlaştırmak, sorunları hasır altına itmek anlamına gelir. Mükemmel olması dayatılan anne de çocuğuna, “Senin için saçımı süpürge ettim. Yemedim yedirdim, giymedim giydirdim. Şöyle yaparsan, sütümü sana helal etmem.” deme hakkını kendinde buluyor. Oysa çocuk yapmayı biz istedik, onun fikrini alamazdık. Peki niçin yaptıklarımızı başına kalkıp onu suçlu hissettiriyoruz? Biz kendimizi suçlu hissediyoruz. Neden? Mükemmel anne olmadık da ondan. Çocuğu verdiğimiz emekle kuşatıp sözde sahiplenmek, onun bireysel özelliklerini yok saymak anlamına gelir.

Diyelim ki boşandık ve iki çocuğumuz var. Onları dünyaya getirmeyi biz istedik. İhmal etmemiz söz konusu bile olamazken, duygusal yoksunluğumuzun esiri olup zamansız duygusal ilişkiler içine girmek, çocuğa yapılmış haksızlık değil midir?

Bunun yanında iyi örnekler de çok. Umut kırmadan bunlara değinelim biraz da. Beş çocuklu bir annenin eşi ölmüştü. Kadın sabahtan akşama kadar ağır bir işte çalışıyor, mesai biter bitmez çocuklarına koşuyordu. Çocuklar okuyorlar, annelerinin olmadığı zamanlarda kendi işlerini yapıyorlardı. Onunla uzun uzun sohbetlerimiz oldu. Çocukları yuvaya verip evlenmesi önerilmiş, o bu tür önerilere kulaklarını kapamıştı. Konuşurken içinde bir huzur vardı, çocuklarına duyduğu sevgi her halinden anlaşılıyordu.

Engelli çocukları olduğu için babayla paylaşılması gereken sorumlulukları, babaların terk etmeleri sonucu tek başına yüklenen, çocuk yetiştirmenin yanında üreterek çevreye yararlı olan kadınlar oldukça fazla ülkemizde. Biz bu anneleri taktir ediyoruz. Koşullarının iyileştirilmesiyle ilgili somut bir adım atmıyoruz.

Gençler diplomalarına sahip çıkmak, bazı haksızlıklar karşısında ses çıkarmak için sokağa çıkıp mitinglere katıldılar. Pek çoğu tutuklandı. Eleştiri ve suçlama sözlerinin ardı arkası kesilmedi. “Bu gençlerin nasıl aileleri var? hiç kaygılanmıyorlar mı çocukları için? Zamanında uyarıp kontrol etselerdi, bunlar başlarına gelmezdi.” Tabii daha çok da malumunuz üzere anneler suçlanıyor. Bu anneler çocukları için kaygılanıp üzülmüyorlar mı? Elbette çok kaygılanıyor ve üzülmüyorlar. Bir yandan da çocuklarının birey olmalarına saygı duyuyorlar. Onları kendilerinin bir kopyası gibi görmüyorlar. Haksızlıklara karşı çıktıkları için mücadele ettikleri için çocuklarıyla gurur duyuyorlar. Aileler bir araya gelerek dayanışıyorlar. Bu annelere saygı duyuyorum. Bu annelere

sadece Anneler Günü hediyesi almak yerine, önce annelikleri önünde saygıyla eğilmek, onlara elimizi uzatıp maddi manevi destek olmamız gerekir.

Anneliği göklere çıkararak abartmak, sürekli anlamadan, dinlemeden yargılayıp suçlamak da doğru değil. Her olayı kendi öznel koşullarında değerlendirmek gerekir. Bütün kadınları anne adayları olarak nitelendirmek de yanlış bir genelleme. Bir kadının anne olma, olmama isteğine saygı duymak gerekir. Vazgeçelim kadınları öncelikli olarak anne görmekten. Anne her şeyden önce bir insandır. Doğurma yetisini kullanmak da kullanmamak da bir birey olarak kadının kararıdır.

19 Mayıs 2025

KADININ GÜNCESİ MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Selamlar değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları. Yeni bir Kadının Güncesi köşemizle sesleniyoruz sizlere. Gündemimiz yine engellilere, kadınlara yönelik can sıkıcı haberlerle dolu ne yazık ki. Önce başlıklar:

- İktidar engellilerin hak mücadelesini duymuyor'
- Kadınlar sömürüye ve şiddete karşı sokakta: "Direnişimiz vazgeçilmez"
- Kadınlar çekmedikleri halaydan yargılandı
- Aile Bakanlığı'ndan toplumsal cinsiyet kavramlarına yasaklama girişimi
- Pınar Gültekin'in avukatından Yargıtay'ın bozma kararına tepki: 'Hukuki dayanaktan yoksun'
- (KİH) İstanbul Sözleşmesi davasını AİHM'ye taşıdı
- Afgan çocuk gelinin dünya şampiyonu bir vücut geliştiriciye dönüşme hikâyesi

'İktidar engellilerin hak mücadelesini duymuyor'

10-16 Mayıs Engelliler Haftası kapsamında Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Derneği Başkanı ve Engellilerin Haklarına Erişim Platformu Sözcüsü Avukat Turhan İçli, engellilerin yaşadığı sorunları ve isteklerini Cumhuriyet'e anlattı. Cumhurbaşkanlığı sisteminin engellilerin hak mücadelesine zarar verdiğini belirten İçli, "Bütün yetkiler cumhurbaşkanının elinde. Parlamento devre dışı kaldı. Böyle olunca parlamentoda yaptığımız tüm çabalar sonuçsuz kaldı. Muhatap olarak herkes Cumhurbaşkanını gösteriyor. "Cumhurbaşkanı erişilebilir de etkilenebilir de değil" dedi. Bakanlıkların da randevu vermediğini belirten İçli, "Demokratik Parlamenter rejime geçiş, engellilerin de öncelikli sorunudur. Bu oluşmadıkça engellilerin haklarında köklü ilerlemeler sağlama imkânı bulunmuyor" ifadelerini kullandı. Bakım Sigortası Yasası'nın çıkması gerektiğini söyleyen İçli, "Çağdaş ülkelerde var. Bir yurttaş, bakıma muhtaç hale geldiği anda devletin koruması altına girerek bu sigortadan faydalanabiliyor. Size bakan kişiler eğitilip destekleniyor.

2007’de bu yasanın çıkartılması kararlaştırıldı, 2013’te hükümet gündeme aldı, araştırmalar yapıldı fakat sonrasında askıya alındı” dedi. Engellilerin aylık yaklaşık beş bin lira ücret aldığını belirten İçli, “Üstelik bu aylık, asgari ücretin üçte birinden daha az gelir almaları koşuluna bağlı. Engelli ise başka koşul aramaksızın aylık ödenmesi lazım” ifadelerini kullandı. İçli, “Engelli birey, yaşama erişilebilirlik koşulları sağlandığı zaman dâhil olabilir. Hayatında hem fiziksel hem bilgi hem hizmete erişilebilirlik koşullarının sağlanması lazım” diye konuştu.

Kadınlar sömürüye ve şiddete karşı sokakta: “Direnişimiz vazgeçilmez”

İzmirli kadınlar, son dönemde artan kadın cinayetleri, LGBTİ+ bireylere yönelik nefret politikaları, çocuk işçiliği, işçi ölümleri, çevre katliamları ve sokak hayvanlarına yönelik şiddete karşı bir araya geldi. Alsancak’ta bulunan Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde gerçekleştirilen basın açıklamasını İzmir Feminist Gece Yürüyüşü Ekibinden Gizem ve Güneş okudu.

Geçtiğimiz günlerde sokak ortasında darp edilen ve ardından boşandığı erkek tarafından öldürülen Bahar Aksu’nun defalarca başvurduğu halde korunmadığına dikkat çekilen açıklamada, “Bu, siyasi iktidarın politik bir tercihidir. Bile isteye kadınları korumuyorlar, öldürülmelerine göz yumuyorlar. Bizler ise, bir kişi daha eksilmeyinceye kadar isyan etmekten vazgeçmeyeceğiz” denildi.

2020 yılında katledilen Pınar Gültekin davasında kararın fail lehine bozulduğuna değinilen açıklamada, “Katile ‘iyi hal’ indirimi uygulanması gerektiğinin söylenmesi, siyasi iktidarın güdümündeki adalet mekanizmasının erkek yapısını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Sokakta olduğu gibi adliyelerde de gerçek adalet için, faillerin hak ettikleri cezaları almaları için mücadele etmeye devam edeceğiz” ifadeleri yer aldı.

İktidarın LGBTİ+’ları tahakküm altına almayı amaçladığı kanun teklifine yönelik ise şunlar söylendi: “Nasıl ki, onur yürüyüşlerini yasaklamanıza, medya aracılığıyla nefret söylemini yaygınlaştırmanıza, hedef göstermenize, güvenlik güçlerinizle bizzat şiddet uygulamanıza, intihara sürüklemenize ve katletmenize, katilleri takdir ve teşvik etmenize rağmen isyanımızdan, örgütlülüğümüzden vazgeçmediyse bundan sonra da vazgeçmeyeceğiz.” Öte yandan “aynı şekilde sermayenin daha fazla emek sömürüsü yapabilmesi için, demokratik kamuoyunun ve eğitimcilerin tüm itirazlarına rağmen, çocuk işçiliğini MESEM gibi uygulamalarla yaygınlaştırmaları sayesinde her gün çocuk işçi cinayetlerine tanık oluyoruz” denilen açıklama, şöyle son buldu: “Çocukların, kadınların, emekçilerin, ağaçların, köpeklerin katledildiği bu zor günlerde, ölüme inat yaşamı daha fazla savunmaya, sokakta daha fazla yan yana durmaya ihtiyacımızın olduğunun farkındayız! İnsanca, hep birlikte, tüm renklerimizle bir arada yaşayabilmek adına; sömürüye karşı emeğimizin hakkı için, baskıya, şiddete, hak ihlallerine karşı demokrasi için, savaşa karşı barış için mücadele etmeye devam ediyoruz.”

Kadınlar çekmedikleri halaydan yargılandı

Geçtiğimiz yıl Van’da halkın iradesinin gasp edilmesine karşı yapılan protestoların kazanımla sonuçlanmasının ardından, İstanbul Kadıköy’de halayla kutlama yapmak isteyen 54 kadın ve LGBTİ+’ya açılan davanın ilk duruşması İstanbul 47. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü.

Kadınlar Birlikte Güçlü’nün çağrısıyla Süreyya Operası önünde gerçekleşmesi planlanan buluşma, polis müdahalesiyle başlamadan sona ermişti.

Eyleme katılan kadınlar ve LGBTİ+ aktivistler “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla hâkim karşısına çıktı. Kadınlar, duruşmada yaşanan hak ihlallerini ayrıntılarıyla anlattı. Henüz eylem başlamadan ablukaya alınan grup, hiçbir uyarı yapılmadan sert müdahaleyle gözaltına alınmıştı.

Kadınlar, hazırlanan iddianameyi "dayanaksız ve gerçek dışı" olarak tanımlarken, anayasal haklarını kullanmalarının suç sayılmasını kabul etmediklerini belirtti. Duruşmaya başka bir dosyadan tutuklu olan iki kişi SEGBİS üzerinden katıldı. Onlara el sallayan kadınlardan biri zafer işareti yaptı.

Bu işareti savcı, suç unsuru saydı. Savcı, zafer işareti nedeniyle suç duyurusunda bulunulmasını talep etti mahkeme de bu talebi kabul etti.

Mahkeme heyeti, savunmalara rağmen davayı düşürmeyerek beraat talebini reddetti. Bir sonraki duruşma 23 Haziran’da görülecek. Duruşma sonrasında açıklama yapan Kadınlar Birlikte Güçlü aktivistleri, şöyle seslendi:

“Bugün burada yargılanan bizler değil, anayasal hakkımızı engelleyen, işkence uygulayan polisler ve bu kararı veren yetkililer olmalıydı. Kayyımlara, irade gaspına, polis şiddetine karşı mücadelemiz sürecektir. Bu davalar bizi yıldıramaz. Sokaktayız, mücadeledeyiz, buradayız. Kayyımlar gidecek, biz kalacağız!”

Aile Bakanlığı’ndan toplumsal cinsiyet kavramlarına yasaklama girişimi

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025 yılının "Aile Yılı" ilan edilmesi kapsamında, toplumsal cinsiyet eşitliği, LGBTİ+ hakları ve cinsel yönelim çeşitliliği gibi evrensel hak temelli kavramları hedef alan bir genelge yayınladı. 2 Mayıs 2025 tarihli yazı ile tüm il müdürlüklerine ve bağlı kurumlara gönderilen bu belge, kadınların, LGBTİ+’ların ve çocukların hak mücadelesini görmezden gelen bir yaklaşım içeriyor. Genelgede, “toplumsal cinsiyet”, “toplumsal cinsiyet kimliği”, “LGBT”, “SOGIESC” (cinsel yönelimler, cinsiyet kimlikleri, cinsiyet ifadeleri ve cinsiyet özellikleri) ve “kapsamlı cinsellik eğitimi” gibi kavramların "aile yapısına zarar verdiği" öne sürülüyor.

Ancak bu kavramlar, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve pek çok uluslararası sözleşmede bireysel özgürlüklerin ve eşitliğin temel taşları olarak kabul ediliyor. Bu kavramların tehdit olarak

sunulması, devletin insan hakları yükümlülükleriyle açık bir çelişki oluşturuyor. Bakanlığın açıklamasında, toplumsal cinsiyetin “biyolojik cinsiyetin ötesine geçen” bir inşa olduğu yönündeki bilimsel ve akademik literatur “tehdit unsuru” olarak tanımlanıyor.

Türkiye’nin taraf olduğu Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve daha önce imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini hem anayasal düzeyde hem de politik alanda temel bir yükümlülük olarak tanımlar.

Ancak Bakanlığın yayımladığı bu genelge, uluslararası insan hakları belgelerine karşı ideolojik bir pozisyon alma çabasını akla getiriyor. Genelgede ayrıca eğitim içeriklerine doğrudan müdahale çağrısı yer alıyor. Eğitici eğitimleri, hizmet içi programlar ve kamuya yönelik farkındalık çalışmalarında söz konusu kavramların yer almaması gerektiği ifade ediliyor. Bu tutum, bilimsel bilgiye, pedagojik özgürlüğe ve ifade hakkına doğrudan bir müdahale niteliği taşıyor.

Söz konusu genelge; Aile Bakanlığı’na bağlı 81 il müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri, Çocuk Hizmetleri gibi birimlerin yanı sıra Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı’na da gönderildi.

Pınar Gültekin’in avukatından Yargıtay’ın bozma kararına tepki: ‘Hukuki dayanaktan yoksun

Muğla’da üniversite öğrencisi Pınar Gültekin’in katledilmesine ilişkin davada, sanık Cemal Metin Avcı hakkında verilen ağırlaştırılmış müebbet cezasının Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından bozulmasına tepkiler sürüyor. Gültekin ailesinin avukatı Rezan Epözdemir, kararı “hukuk garabeti” olarak nitelendirerek Yargıtay Ceza Genel Kurulu’na taşınan sürecin takipçisi olduklarını vurguladı.

Epözdemir, Yargıtay’ın “canavarca hisle öldürme yoktur, sanık haksız tahrikten yararlanmalıdır” yönündeki kararına tepki gösterdi. “Bu kararın hukuki hiçbir temeli yok. Maddi gerçeklik hiçe sayılmıştır” dedi. Avukat Epözdemir, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın da bu karara itiraz ettiğini belirtti. Başsavcılığın 6 sayfalık kapsamlı itiraz metninde, sanığın eyleminin canavarca hisle işlendiğinin açıkça yer aldığını, haksız tahrik indiriminin ise uygulanamayacağını ifade ettiğini açıkladı.

“Başsavcılığın itirazı bizim hukuki değerlendirmelerimizle örtüşüyor” diyen Epözdemir, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun, bu ağır ve vahşi cinayeti hukuka ve vicdana uygun şekilde değerlendireceğine, adaletin tesis edileceğine olan inancımız tamdır.” 2020 yılında Muğla’da üniversite öğrencisi Pınar Gültekin, Cemal Metin Avcı tarafından önce boğularak öldürülmüş, ardından yakılmış ve üzerine beton dökülerek variliyle birlikte ormanlık alana atılmıştı.

Sanık Avcı, yerel mahkemece ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmıştı. Ancak daha sonra haksız tahrik indirimi uygulanarak ceza 23 yıla düşürülmüş, kamuoyunda infiale neden olan karar istinafa taşınmıştı.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi, haksız tahrik indiriminin uygulanamayacağına karar vererek sanığa yeniden ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası vermişti. Sanık avukatlarının temyiz başvurusu sonrası dosya Yargıtay'a taşınmıştı.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin "canavarca his yok" gerekçesiyle cezayı bozması, kamu vicdanını bir kez daha yaralarken, dosya şimdi Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na taşındı. Eğer bu cinayette de canavarca his yoksa nerede var acaba demekten de alamıyoruz kendimizi.

(KİH) İstanbul Sözleşmesi davasını AİHM'ye taşıdı

Türkiye'nin 2021 yılında Cumhurbaşkanı kararıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi, hukuki ve toplumsal mücadelelerle hâlâ tartışılmaya devam ediyor. Kadının İnsan Hakları Derneği (KİH), sözleşmeden çekilme kararına karşı iki buçuk yılı aşkın süredir yürüttüğü hukuki süreci Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) taşıdı.

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, kadın örgütleri, hukukçular ve geniş toplum kesimlerinin sert tepkilerine rağmen 20 Mart 2021 gecesi Cumhurbaşkanı kararıyla alındı. Türkiye böylece, bir insan hakları sözleşmesinden tek taraflı çekilen ilk ve tek ülke oldu. Söz konusu kararın iptali için Kadının İnsan Hakları Derneği'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda kurum Danıştay'a başvurdu. 28 Nisan 2022'deki duruşma, Danıştay tarihinin en kalabalık duruşması olarak kayda geçti. KİH'in açtığı davanın esas duruşması ise 28 Kasım 2023'te Danıştay 10. Dairesi'nde görüldü.

Duruşmada, İstanbul Sözleşmesi'nden yalnızca "kâğıt üzerinde" çıkıldığı vurgulanarak, toplumun büyük bir kesiminin sözleşmeye sahip çıkmaya devam ettiği ifade edildi. Ancak Danıştay 10. Dairesi, aralarında KİH'in de bulunduğu tüm başvuruları oy çokluğuyla reddetti. Danıştay savcılarının aksi yöndeki görüşleri dikkate alınmadı.

Ret kararının ardından Aralık 2024'te temyiz başvurusu da reddedilince KİH, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulundu. Başvuruda, "örgütlenme özgürlüğü" ile "adil yargılanma hakkının ihlal edildiği" savunuldu. Ancak daha önce Şanal Saruhan ve 29 Ekim Kadınları Derneği gibi başvurularda AYM'nin gerekçesiz ret kararları vermesi, başvurudan sonuç alınamayacağı yönünde güçlü bir kanaat oluşturdu.

Bu nedenle, iç hukuk yollarının tükendiğini belirten KİH, 18 Nisan 2025 tarihinde AİHM'ye başvurdu.

AİHM'ye yapılan başvuruda şu ihlaller sıralandı:

- Örgütlenme özgürlüğü
- Adil yargılanma hakkı

- Etkili başvuru hakkı
- Ayrımcılık yasağı

Dernek, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesinin hukuki zemine dayanmadığını; kararın kanuni bir dayanağının olmadığını, meşru bir amaç taşımadığını ve demokratik toplum düzeninde gerekli veya orantılı bir işlem olmadığını vurguladı.

Başvuruda ayrıca çekilme kararının aşırı sağcı grupların siyasi baskısıyla alındığı, bu karar sonrası kadınlara ve LGBTİ+'lara yönelik nefret söylemi ve şiddet olaylarının arttığı da belirtildi.

KİH, AİHM'ye gönderdiği başvuruda mahkemenin Anayasa Mahkemesi kararını beklemesi halinde tekrar başvuru yapabileceklerini de bildirdi.

“Şiddetten uzak, özgür ve eşit yaşamak bir Cumhurbaşkanı kararıyla bizlere lütfedilmediği gibi, bir Cumhurbaşkanı kararıyla da elimizden alınamaz. Mahkemenin kararı ne olursa olsun bu gerçeği değiştirmez. Haklarımıza, varoluşumuza ve özgürlüğümüze yönelen politikalara karşı hem sokakta hem hukuk önünde mücadele etmeye devam edeceğiz. İstanbul Sözleşmesi bizim, vazgeçmiyoruz.”

AİHM'nin bu başvuruya vereceği karar, sadece Türkiye'de değil; toplumsal cinsiyet eşitliğine, yükselen küresel tehditlere karşı da önemli bir emsal teşkil edecek.

Afgan çocuk gelinin dünya şampiyonu bir vücut geliştiriciye dönüşme hikâyesi

Roya Karimi bir zamanlar Afganistan'da 15 yaşında bir çocuk gelin ve anneyken Avrupa'nın en iyi vücut geliştiricilerinden biri haline geldi. Şu anda vücut geliştirme Dünya Şampiyonası'nda yer alan Karimi'nin öyküsü, kısıtlayıcı geleneklere karşı mücadele etmenin, kimliğini yeniden inşa etmenin ve hala yaygın kısıtlamalarla karşı karşıya olan kadınlara ilham vermenin hikâyesi.

Roya 14 yıl önce annesi ve küçük oğluyla birlikte Afganistan'dan kaçtı, ardından Norveç'e sığındı.

Kendisini 30 yaşında Dünya Vücut Geliştirme Şampiyonası'nda yarışmaya kadar götüren yeni hayatına rağmen, Roya'nın anavatanında kadınların temel hakları konusundaki korkuları devam ediyor.

Taliban'ın 2021'de iktidarı ele geçirmesinden bu yana Afgan kadınlarına uygulanan kısıtlamalar konusunda özellikle endişeli. BBC Afgan Servisi'ne konuşan Roya, "Spor salonuna her gittiğimde, Afganistan'da bir zamanlar özgürce egzersiz yapmama bile izin verilmediğini hatırlıyorum" diyor:

"O durumdan kurtulabildiğim için şanslıydım ama pek çok kadın hala eğitim gibi en temel insan haklarına sahip değil. “ Bu gerçekten üzücü ve yürek parçalayıcı.”

Roya, Afganistan'ın yöneticileri Taliban tarafından uygulanan kız çocuklarının 12 yaşından sonra okula gitme yasağına atıfta bulunuyor. Roya, direniş öykülerini aktarmanın başlı başına bir mücadele biçimi olduğuna inanıyor:

"Bugün Afgan kızlarının sesi okula bile gidemeyecek kadar kısılmış durumda.

"Bırakın kendi kararlarını vermeyi, düşünme, fikirlerini ifade etme, âşık olma ya da hayatını yaşama hakkına sahip olmayı, bir erkek vasi olmadan evden bile çıkamıyor.

Taliban 2021'de ABD birliklerinin kaotik bir şekilde çekilmesiyle, Batı destekli Afgan hükümetinden yönetimi devraldıktan sonra kız çocuklarına ve kadınlara yönelik katı kısıtlamalar getirdi. Kadınlar medreselerde Kuran dersleri alabiliyor fakat kızların 12 yaşından sonra başka bir konuda eğitim almaları yasak. Roya "Çok çalışmalı ve bu konuda ısrarcı olmalıyız ki önce etrafımızda değişim yaratabilelim" diyor ve ekliyor:

"Afgan kadınların korkusuzca yaşayabilecekleri, kendileri olabilecekleri ve hayallerinin peşinden gidebilecekleri günlerin gelmesini umuyorum".

Roya, Taliban ülkede yeniden iktidara gelmeden önce bile "o hayatı istemediğini" söylüyor.

O zamanki kocasını geride bırakarak Afganistan'dan kaçma kararı, Afgan toplumundaki kadınların da aynı şeyi yapmaları halinde pek çok risk ve tehdit barındırıyor. Roya Norveç'e taşındığında tamamen farklı bir ortamla karşılaştığını anlatıyor.

Yeni ve daha liberal bir kültüre uyum sağlamak, kendisini ve ailesini geçindirmek için bir iş bulmak ve Norveç dilini öğrenmek zorunda olduğunu ve hemen bu yönde harekete geçtiğini anlatıyor. İlk günlerde tüm bunları dengelemesi oldukça zor ancak çabaları sonunda karşılığını veriyor.

Roya hemşirelik eğitimi aldıktan sonra başkent Oslo'da bir hastanede çalışmaya başlıyor.

Roya'nın vücut geliştirme sporuyla tanışması da hayatında bir dönüm noktası oluyor.

Spor salonlarına gitmek sadece fiziksel egzersizle ilgili değildi; aynı zamanda özgüvenini yeniden inşa etmenin ve kişisel kimliğini yeniden tanımlamanın bir yolu oluyor. Vücut geliştirmenin, yıllarca kendisine dayatılan zihinsel ve sosyal sınırlamalardan kurtulmasına yardımcı olduğunu söylüyor.

Roya, hemşirelik kariyerinin yanı sıra beslenme ve sağlık koçluğu eğitimine devam etmiş ve sonunda fitness alanında bir derece kazanmış.

Roya ve ikinci kocası artık Afganistan'dan gelen ilk vücut geliştirmeci çift olarak tanınıyor. Bu hem dayanıklılığı hem de değişimi simgeleyen çığır açıcı bir kimlik.

Roya bir yıl önce hemşireliği bırakıp profesyonel olarak vücut geliştirme dünyasına girmeye karar veriyor.

Bu, hayatının akışını değiştiren riskli bir karar. Ancak kendisi için asıl zorluğun iş değiştirmek değil, Afganistan'da yaşadığı kısıtlamalardan sonra özgürlüklere uyum sağlamak olduğunu söylüyor:

"En büyük zorluğumuz, başkalarının bizim için belirlediğı sınırları ve çerçeveleri, gelenek, kültür, din ya da her neyse onun adına bize dayatılan yazılı olmayan kuralları aşmaktı.

"Ancak yenilik yapmaya karar verdiğinizde, kendinizi bu çerçevelerden kurtarmanız gerekir." Diyor.

Roya, sportif faaliyetlerinin yanı sıra sosyal medya aracılığıyla ülke içindeki ve dışındaki Afgan kadınlarla bağlantı kuruyor.

Onlarla fiziksel sağlığın, özgüvenin ve kişinin kimliğini yeniden inşa etmesinin önemi hakkında konuşuyor. Roya, her Afgan kadının başarısının kişisel bir zaferden öte, kadının toplumdaki rolünü yeniden tanımlamaya yönelik bir adım olduğuna inanıyor. Roya, 27 Kasım'da başlayacak olan Dünya Vücut Geliştirme Şampiyonası'nda yarışmaya hazırlanıyor.

Gelecek sayımızda bu kadar hak ihlalleri içeren haberler vermek istemiyoruz sizlere ama ülkemizin kaygı verici antidemokratik gelişmeleri bizi buna zorluyor. Umutla kalın.

17 05 2025

ANNE OLUNCA ANLARSIN

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Anne olmak için doğurmuş olmak gerekmiyor.

Onun için üzölüp onun için seviniyorsanız, yüreğinizde hep bir kalp çarpıntısı hasılsa, mutluluğu mutluluğunuz oluyorsa, bebekliğinde ninniler söyleyip, masallar anlattıysanız, banyo suyunu dirseğinizle ayarlamayı deneyimlediyseniz, mama sıcaklığını bir kimyager edasıyla kontrol ettiyseniz, ateşi çıkınca gözleriniz faltaşı gibi açıldıysa eğer işte o sizin evladınız oluveriyor ve bence tüm bunlar anne olma halini yeteri kadar ifade ediyor.

Her zaman bana evlat sevgisini ziyadesiyle yaşatan canım yeğenlerim sayesinde bu yoksunluğu hiç hissetmedim.

Bu coğrafyada belli bir yaşa gelip de anne olamadıysanız eğer işiniz zordur.

Hep bir sorgulanma ve merak hali hasıldır ki siyasi erk de bunu ziyadesiyle pompalamaktadır.

"Çocuğu olmayan aile olamaz" diyecek kadar sorumsuz ifadelerle bir çok kadının canını acıttıklarından haberleri bile yoktur. Şaşırdık mı, asla... Bu ülkede liyakatsizlik alıp başını gitmişken şaşırmayı bile unuttuk sanki...

Anne olmayan kadınlar çoğunlukla "Kaybedenler Kulübünde" varsayılır.

“Acaba neden çocuk sahibi olmamış” diyen meraklı gözler hep üzerinizdedir. Oysa ne çok hikâye vardır kadının hayatında.

Ya evliliğine, kocasına güvenememiştir ki sonunda boşanmıştır ya biyolojik olarak sorun vardır ya da belki de anne olmak istememiştir ki işte bu en kabul edilmeyenidir.

Ne de olsa ANNELİK KUTSALDIR... Bir insan böyle bir şeyden nasıl mahrum bırakabilir ki kendisini diye merak edilir?...

İşte burası o kadın için bir muammadır.

Başarısız addedilir doğurmayan kadın.

Bencil sayılır, hatta kadın olmayı bile beceremediği varsayılır.

Büyürken annenizden sıklıkla duyduğunuz "ANNE OLUNCA BENİ ANLARSIN " sözü yüreğinize mih gibi oturup kalmıştır fakat anne olamamışınızdır işte.

O yüzden biz hep "ANLAYAMAYAN" tarafta kalmaya mahkûm bırakılmışızdır.

Tüm bu önyargılar altında yaşayan kadının ruh halini varın siz düşünün...

Evet annelik çok yüce bir hal. Ömür boyu bitmeyen bir kalp çarpıntısı ve fedakârlık süreci olarak tanımlanıyor.

Bu duyguyu yürekten yaşayan ve çocuklarına bunu yaşatan tüm annelere sonsuz saygı duyuyorum.

Çünkü bir çocuğun tüm temelleri doğduğu evde atılıyor ve sevgi bunun en güçlü harcı oluyor.

Tüm annelere ve anne olma halini yüreğinde hisseden tüm kadınlara yürekten sarılıyorum...

Günümüz kutlu olsun. ❤

Mayıs /2025

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

KAĞNI KAMYONU YENDİ 3

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Geçen ay gündeme damgasını vuran olay, 45 yaşındaki kadının, 21 yaşındaki zihinsel engelli kızının nişanlısı ile kaçması oldu. Ana haber programları dahil pek çok mecrada bu konu tartışıldı ve toplumun içine düştüğü ahlaki çürüme üzerinde duruldu. Bence, bu olayda asıl mesele damat ve kayıvalidesinin ahlaksızlığı değildir; çünkü her toplumda rastlanır bu tür olaylara. Zaten yasalar ve toplumsal değerler de bu tür ahlaksızlıkları en aza indirmek için vardır.

Bu olayda asıl mesele 25 yaşında zihinsel engelli Dilek ve 16 yaşındaki kız kardeşinin mağdur olmasıdır. Anne, aşk yaşadığı damadı ile birlikte kızlarına zorbalık yapmakta; onları ahıra kapatmak

hatta ahırda asarak intihar süsü vermekle tehdit etmektedir. Anlatılanlara göre bu tehdit ve sapık ilişki üç dört ay sürmüştür. Yani bir kereye mahsus bir olay da değildir...

Burada asıl cevaplanması gereken soru şudur; “Devlet nerede?” Çünkü yasalara göre devlet engelli olduğu için Dilek’i korumakla yükümlüdür. Bu sorunun cevabı, ülkemizdeki engelli hizmet sisteminin yanlış olması ve tam anlamıyla işe yaramaz hale gelmesidir. Dikkat ederseniz eksik demiyorum, “Yanlış” diyorum. Yanlış olan bu sistemin bütünüyle değişmesi gerekir; çünkü sistem bu haliyle sorunları çözmiyor, aksine halının altına süpürerek sürecin sıkıntılarını yok sayıyor. Bu da milyonlarca insanın yaşamını etkileyecek büyük bir felakete doğru sürüklüyor toplumu...

Mesela engelli bakım hizmetinde çok yaygın olan evde bakım modelini ele alalım. Bu modelde devlet ailesi veya yakınına bakım parası vererek engelli bireye baktırıyor. Dilek de bu modelden yararlanıyor yani anne kızına baktığı için devletten evde bakım parası alıyor. Damadıyla kaçtıktan sonra sanırım iki veya üç ay maaş almaya devam ediyor. Eğer olay Esra Erol ‘un programında gündeme gelmeseydi almaya devam edecekti.

Türkiye’de evde bakım için devlet, 2024 Yılında 542 bin aileye 54,7 milyar lira ödeme yapmış. Damadıyla kaçan annede bu parada payı olanlardan...

Soru şu: “Devletin 542 bin aileyi en azından altı ayda bir evlerine giderek denetlemesi gerekmez mi? “542 bin bakıma muhtaç birey ne alemde? Aç mı, susuz mu, zorbalığa maruz kalıyor mu? 542 bin engelli bireyden kaç, Dilek gibi zorbalıktan kurtulmak için yardım eli bekliyor?...

Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı milyonlarca insana, aile desteği ve gıda yardımı gibi hizmetler sunmaktadır. Bakanlığın tek görev alanı engelliler değildir; kreşler, çocuk yuvaları, yaşlı bakımevleri gibi pek çok görev alanı vardır.

Ayrıca Bakanlık tarafından binlerce insana psikolojik, sosyolojik destek ve rehabilitasyon hizmeti verilmesi de gerekmektedir.

Peki Bakanlığın bunca insana hizmet verecek alt yapısı var mıdır? Hayır... Bunu anlamak için personel sayısına bakmak yeterlidir. 2024 verilerine göre Aile ve Sosyal İşler Bakanlığının personel sayısı 70.816’dır. Bu 70.816 personel bahçıvan, sürücü, sosyal hizmet uzmanı, doktor, bakıcı gibi görevlerde hizmet vermektedir. Bu personellerden kaç tanesinin sistemi denetleyecek nitelikte olduğunu bildiren veriler yok. Ama en iyimser rakam on bini geçmez. Yani milyonlarca insana hizmet veren bu sistemin kalitesini denetleyecek yeterli personel yoktur.

Unutmayalım ki denetleyemediğiniz sistemi yönetemezsiniz; yönetemediğiniz sistem ise zamanla kara deliğe dönüşür; devasa paraları yutar. Ama istenilen sonuç hiçbir zaman alınamaz.

Maalesef mevcut engelli sistemi kara deliğe dönüştüğü için bakımevlerinden ölüm ve şiddet haberleri gelmeye devam ediyor. Daha geçen hafta Sakarya Arifeye Bakımevinde otizmlili Abdülkerim Musti’nin kötü şartlar nedeniyle ölüm haberi geldi.

Maalesef, Türkiye’de mevcut engelli sisteminin tek sorunu denetlenememesi de değildir. Sistemin dağınık olması da büyük bir sorundur. Eğer engelli birey iseniz tüm kurumlara, “Ben engelliyim, ihtiyaçlarım var.” diye anlatmak zorundasınızdır. Mesela otizmli oğlum 17 yıl boyunca defalarca sağlık kurulu raporu almak için hastane koridorlarında kriz geçirdi. Devletin her kurumuna sağlık kurulu raporunu beyan etmek zorunda kaldık. Bu çağda askerlik şubesine bir elimde sağlık raporu, bir elimde vasilik kararı ve yanımda huzursuz olduğu için sürekli zıplayan ve bağırarak oğlumla gittim. Oğlumun askerlik yapamayacağını kanıtladım.

On yedi yıldır özel durumu nedeniyle ilaç ve özel eğitim için milyonlar ödeyen devlet oğlumun askerlik yapamayacağı bilgisine sahip değil mi? Eğer oğlum askerlik yapacak durumdaysa bu kurumlar niye ödeme yaptı? Oğlumun askerlik yapamayacağı bu ödemeleri yapan kurumlardan veri alınarak teyit edilemez mi? Niye bu zulüm?

Çünkü sistemin ortak bir veri tabanı yok. Oğlumun Sağlık Bakanlığında, Maliye Bakanlığında, MEB’de yani birçok bakanlıkta bilgisi var. Ancak bu bilgileri toplayan ortak veri tabanı yok. Devlet ortak veri tabanı olmadığı için oğluma hangi hizmetleri vermiş, hangi hizmetleri vermesi gerekir, bilmiyor.

Kısacası veri tabanı olmadığı için engellilerin ihtiyaç analizi yapılmıyor. Hizmetler Anadolu deyimi ile “Saldım çayıra Mevla’m kayıra” mantığı ile sürdürülüyor. Ancak yolun sonu göründü. Uyanma çözüm bulma vakti geldi de geçiyor.

Bu sistemin en büyük eksikliklerinden bir diğeri ise engelli bireyi toplumdan ayırarak hizmet vermesidir. Engelsiz oyun alanı, engelsiz festival diyerek sadece engellileri bir araya getirerek hizmet vermek akla ziyan bir durumdur. Engelsiz kelimesi ile engel koymak bize özgü bir sistem haline geldi. Sonuç; okulu ayır, parkı ayır, tatili ayır, lokâli ayır... Bu ayırıştırmanın sonu yoktur; çünkü ayırım başladığında engelliler her alandan dışarı itilirler.

Engelsiz oyun alanı tüm çocukların arasına engelli bireyi katmak ve destek bir personelle süreci kontrol etmekle olur.

Engelsiz festival, tüm festivallere engelli bireyin katılımını kolaylaştıracak tedbirler almak yani engellilere yer açmak ve gerektiğinde bir rehberle destek olmakla olur.

Engelsiz yaşam, her alanda engelli bireyi yaşama katmak ve toplumda empati ortamı hazırlamakla olur.

Engelsiz yaşam, engellilere hizmet veren kampüslerin, okulların sayısını azaltmak ve tecrit uygulamasından vazgeçmekle olur.

Engelsiz yaşam, engelli bireylere verilen hizmetlerin etkin, verimli, kaliteli, sürdürülebilir, ulaşılabilir, erişilebilir olması için toplumun engelli bireyle birlikte yaşamayı benimsemesini, onu koruyup kollamayı görev bilmesini sağlamakla olur.

Bu da kapsayıcı ve bütünleştirici hizmet anlayışı ile toplumda geliştirilebilir.

Mevcut sistem bir tekeri kırılmış eski bir kağıya benziyor. Engellilerin sayısı ise sürekli hızı artan bir kamyon misali yükselmektedir. Aradaki mesafe hızla açılmakta yani engelli sorunları dağ gibi birikmektedir. Nüfusun hızla yaşlanması yükü daha da artırmaktadır. Kağının kamyonu yenmesi yani sorunların çözülmesi bu sistemle mümkün değildir. Kağıyı teknolojinin olanaklarıyla yenilemek, dijital takip sistemlerini, bütünleştirici bir yapıyı ve pratik bir hizmet teşkilatını içeren bir yapı kurmak gerekir...

Bundan sonraki yazılarımda “Nasıl bir sistem kurmalıyız?” sorusunun cevabını birlikte vermeye çalışacağız

Eylülde buluşmak üzere hoşça kalın...

10.5.2025

KAYNAKÇA

1. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (aile.gov.tr)

Kaynak: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı - Hedefimiz Engelli Vatandaşlara Yüzde 100 Erişilebilir Bir Hayatı Sağlayabilmek.

2. “Bakan Göktaş; 2024 Yılında 54,7 milyar lira evde bakım ödemesi gerçekleştirdik. “TRT HABER 16.01.2025 13:17

3. “Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2024 personel sayısını açıkladı. “Emek Haber - Memur Haberleri 23.01.2025 - 08:35

CUMHURİYETİMİZİN 100. YILINDA YAŞADIKLARIM VE DÜŞÜNDÜKLERİM **YAZAN: Filiz GÜLMEZ**

fdemir48@yahoo.com

Çocukluğumun en güzel ve değerli günlerini Ankara’da geçirdim. Ankara’nın benim belleğimde ve gönlümde apayrı bir yeri vardır. Anıtkabrin, 23 Nisan 1920’de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin orada oluşu bende bu kente karşı hayranlık ve çok büyük bir sevgi uyandırır çocukluğumdan beri. Yaz tatillerimizi nerede olursak olalım Ankara’da büyük babamlarda geçirirdik. Onlar Altındağ’da, yamaçta, iki katlı bir evde oturuyorlardı. Evlerinin balkonundan yazlık bir sinemanın filmleri çok rahat izleniyordu, ancak sesi duyulmuyordu. Bahçelerindeki çardağın altında ablam ve kuzenlerimle küçük oyunlar hazırlar, mahallenin çocuklarına gösteriler yapar, şiir okurduk. Yaz tatillerimiz oldukça neşeli, renkliydi ve biz özgürdük. Babam işi gereği görevli olduğu şehirde kalır, bizimle gelemezdi. Babamın yokluğundan yararlanarak istediğimiz kadar bahçede oynar, daha sonra yukarı çıkar akşam yemeğine kadar orada sessizce kitap okur,

resim yapar, dinlenirken de kuzenlerimizle oyun oynardık; sözsüz sinema, nesi var gibi oyunlardı. Bir keresinde dayımın kızı Perihan abla da oyunumuza katılmıştı sessiz sinema oyununda o kazanmıştı.

Annemin çocukluğunun geçtiği ev, o zamanlar çevredeki evlerden çok farklı gelirdi bana, bir köşk gibi. İki katlıydı. Annemin çocukluğundan evleninceye kadar geçen zamanda evin alt katında anneannem, büyükbabam ve annem otururlarmış Ankara’da oldukları yıllarda. Üst katta dayım, yengem ve çocukları kalıyormuş. Ben anneannemi de yengemi de göremedim. Anneannemler Osmanlı döneminde Romanya’dan Anadolu’ya göç etmiş, Çatalca’ya yerleştirilmişler.

Büyükbabam Kurtuluş Savaşına, Mustafa Kemal Atatürk’ün silah arkadaşı süvari yüzbaşı olarak katılmış; Cumhuriyet’in kuruluşunda rolü olmuş, birinci dönem TBMM’de yer almış. Bizlere Atatürk’ü ve Cumhuriyetin erdemlerini, ulusumuza kazandırdıklarını anlatırdı. Evlerinin konuk odasına çekinerek girerdim. Köşedeki, yüksekçe bir dolabın üstünde Atatürk’ün büstü dururdu. O odaya girerken çocuk aklımla ve yüreğimle bile çok etkilenir, heyecanlanır; Atatürk odadaymış gibi çekinmeyle birlikte saygı duyardım. Büyükbabamla da hep saygıyla dolu bir gurur duymuşumdur. Cumhuriyetin kazandırdığı, varlıklı olunsu bile alçakgönüllü olmayı ilke edinerek evine yemeğe gelen kim olursa olsun herkes için ayağa kalkar, konuklarını saygı ve sevgiyle karşılar, ağırlardı yaşamının son yıllarında bile. Sözün kısası gerçek bir Cumhuriyet aydınydı.

Osmanlı döneminden, her bakımdan geri kalmış, hukukta, dilde, devlet yönetim biçiminde, sanayide, medeni yaşamda Doğu ülkelerinin etkisini sürdüren bir ülkenin devralındığı yadsınmaz bir gerçek. Üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı öğrenimimde Osmanlıca metinleri incelerken tek başına Dil Devriminin bile ne denli önemli olduğunu anlamıştım. Arapça, Farsça, Türkçe karışımı, ses bakımından da Türklerin konuşma aygıtlarının yapısına uymayan(dil, dudak, diş, damak ve gırtlak) Osmanlıca ile halkla sarayın hatta halkın birbiriyle anlaşmalarının ne denli zor olduğunu gördüm. Sözelimi Türkçede aç-zaviye, üçgen- müselles, dörtgen ya da kare –murabba, şakuli-düşey, müştak- türev’ de olduğu gibi Arapçaları kullanılıyordu. 1932’de Türk Dil Kurumu kurulup halk dilindeki sözcükler taranarak Türkçe sözcüklerden derlenen Tarama ve Derleme sözlüğü ile ilgili çalışmalar yapıldı. Kurumun amacı “Türk dilinin öz güzelliğini ve varlığını ortaya çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek” ti. Lise ve üniversite yıllarımda Ankara’da TDK’ da hafta sonları söyleşiler olurdu. Onları ilgiyle dinlerdim. Cahit Külebi, Yakup Kadri, Melih Cevdet, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Necati Cumalı gibi çok değerli yazar ve şairlerimizle tanışarak, onları dinleyerek Cumhuriyet’in aydınlatma hizmetinden yararlanma şansı bulmuştum.

Kurtuluş Savaşından sonra Mustafa Kemal Atatürk’ün kurduğu lâik, demokratik Türkiye Cumhuriyeti’nin yüzüncü yılında yaşadığım için çok mutluyum ve gururluyum. Neden mi? Bu

yüzyılı yaşarken laik Türkiye Cumhuriyet'inin erdemlerini, ülkemize kazandırdıklarını yaşadığım, kadınlar olarak ikinci sınıf bir varlıkken özgür düşünceli birey ve yurttaş olma haklarını kazandığımız için.

1921'de Sakarya Savaşı zamanında sıtma, trahom, şark çıbanı, çiçek, verem, cüzzam, tifo, tifüs gibi bulaşıcı hastalıklardan çok can kaybı olmuş. Cumhuriyet öncelikle halkımızın sağlığıyla ilgilenerek, tedavi edecek kurumları açtı. Sıtma savaş derneği, veremle savaş dernekleri kuruldu. Yeşilçam filmlerinde çok yer verilen ince hastalık denilen veremle genel bir savaş başlatılmıştı. 1960'lı yıllarda Ankara'daydık, zaman zaman akciğer tarama çalışmaları yapılıyordu. Evimiz Kurtuluş'taydı. Mahallemizdeki her evde yaşayanların akciğer filmi çekilmiş ve sonuçlarını evlere gelen bir sağlıkçıdan öğrenmiştik. Annemin akciğer filminde bir kitle tespit edilmiş, bu haber bizi çok üzmüştü. Hemen Hacettepe Hastanesi, göğüs hastalıkları bölümünden randevu almıştık. Annemin kiloları nedeniyle iç organları yağlanmış, akciğerine gölgesi düşmüştü. Bu sonuç bizi çok rahatlatmıştı ama komşularımızdan bazılarına tüberküloz tanısı konmuştu. Bu taramalar Hıfzıssıhha Kurumunda ve ücretsiz yapılıyordu.

Bu kurumun en önemli hizmeti bulaşıcı hastalıklar için aşı üretilmesiydi. Cumhuriyet'le birlikte ülkemizde birçok hastalığın aşısı üretilmişti. Bunlar; tifo, dizanteri, kolera, kuduz, veba, brusella, boğmaca, difteri, tetanos, kızıl, BCG, çiçek, lekeli humma, karma, grip. Ne yazık ki Hıfzıssıhha enstitüleri kapatıldığı için son covit19 salgınında aşı üretilemedi, ithal etmek zorunda kalındı. Ancak bir yıl sonra aşı ülkemize getirilebildi. Bu süreçte binlerce insanımız hayatını yitirdi. Oğlum da o dönem covit'e yakalandı ve ağır geçirdi. Yine Cumhuriyet'imizin sağlık sistemiyle yetişmiş doktorlarımız oğlumu iyileştirdiler.

Cumhuriyetle birlikte yalnız dil ve sağlık konusunda değil eğitimde de bilimsel, aynı zamanda uygulamaya dayalı bir sistem kurulur. Yapılan yasal düzenlemelerle eğitim, temel bir insan hakkı olarak kabul edilip yeniden ele alınır. İlköğretim, bütün çocuklar için zorunlu ve parasız hâle getirilir. Cumhuriyet döneminde çocukların; bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimlerinin iyi yönde gerçekleşmesini sağlamak ve çocukları temel eğitime hazırlamak amacıyla okul öncesi eğitimine de büyük önem verilir. Annem ilkokula başlamadan önce anaokuluna gitmiş. Orada öğrendiği şarkıların birkaçını söylerdi. Bir tanesini çok sevmiş ve ezberlemiştik: "Kuş sesleri, ovalara yayılır/ insan buna hayran olur bayılır." Daha sonra çocuklarıma ve torunuma bu şarkıyı öğretmiştim. Torunumla birlikte, annemin Cumhuriyetin çağdaş eğitim veren ana sınıflarında öğrendiği şarkıyı söylerken duygulanır, yüreğim coşkuyla dolar.

Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda ülkemizde okuma yazma oranı çok azdır. Köylerde ülke nüfusunun yüzde sekseni yaşamaktadır. Bu nedenle köylerde ilkokul öğretmenleri yetiştirmek üzere tarıma elverişli, 21 yerde Köy Enstitüleri açılır. Eğitimde devrim niteliğinde olan bu kurumlarla

ilgili bir araştırma yaparken internette Kastamonu'ya bağlı Gök köy Köy Enstitüsüyle ilgili bilgilere, fotoğraflara rastladım. Bilgiler arasında bu köy enstitüsünün binalarının Jandarma Komutanlığının koruması altında olduğunu okuyunca birçok Köy Enstitüsü gibi yok olup gitmemiş olması beni çok sevindirmiş ve heyecanlandırmıştı. Kışla içinde kültür mirası olarak korunan binaların eğitim için gelen genç askerlerimize “Cumhuriyet Mirası” diye tanıtıldığı yazıyordu.

Bu bilgiler gibi paylaşılan fotoğraflar da beni çok etkilemişti. Fotoğrafların birinde keman çalan bir kız öğrenci, bir diğerinde öğretmenlerle toplu çekilmiş öğrenciler, ellerinde mandolinleri. Fotoğrafların üzerinde 1940 tarihi. Diğer fotoğrafta enstitünün binaları, yemekhane, kitaplık, kooperatif ve derslikler. Okul binasının köylüler tarafından yapılışı. Tarihi 1945. Yan taraftaki yazıyı okurken gözlerim doldu:

“Zonguldak’ın Alaplı beldesinde üçüncü sınıfa geçtiğim yaz tatilinde köy enstitülerinde okuyan öğrenciler bir araya gelirlerdi. Aralarında Gök köy’den de tanıdıklarım vardı. Bahçelerde toplanır, sohbet ederler, kitap okur, okuduklarıyla ilgili konuşur, düşüncelerini söylerlerdi. Mandolin çalar, şarkı söylerlerdi. Türkçeyi çok güzel konuşurlar, kibar davranırlardı. Hiç aralarında laubali konuşmalarına rastlamazdık. Onlara gıpta ederdik.” Cumhuriyetimizin erdemleriyle genç kuşakların, okuyup düşünüp sorgulayan, eleştiren, öğrenmeye açık, duyarlı yurttaşlar olarak yetiştirilmesi köy enstitülerinin amacıydı.

Gözüm bir alttaki fotoğrafa kayıyor: At üstünde bir kız. Altında bir yazı: “ 1945 yılı ve orada öğretmen adayı genç kız.” Bu fotoğrafı görünce çok duygulanıyor ve sesimi kontrol edemiyorum: “Bravo, 1945 yılında Köy Enstitüsü’nde kadınlar ata biniyor.” Cumhuriyetimizin çok değerli kazanımlarından biri olan Köy Enstitüleriyle ilgili bu fotoğraflar ve yazılar beni çok duygulandırıyor. İster istemez Cumhuriyetimiz kurulmadan önce Osmanlı İmparatorluğunun altı yüz yıl şeriat hükümleriyle idare ettiği ülkemizde kadınların sosyal yaşamdan uzak olmalarını, erkeklerle aynı haklara sahip olamamalarını düşündüm. Mahkemelerde iki kadının şahitliği, bir erkeğin şahitliğine eş değerdirdi. Kadınlar mirastan ancak yarım hisse alabiliyordu, erkeklerin bir hisse almalarına karşın. Evlerindeki işlerle ve çocuklarının bakımıyla ilgileniyorlardı. Osmanlı toplum düzeninde kadın aile içinde ve sosyal yaşamda değersizleştirilirken Cumhuriyetle birlikte genel olarak medeni haklarda kadın ve erkek Türk yurttaşı olarak eşit sayıldı.

Osmanlı döneminde çarşaf, peçeyle dolaştırılan şehirli kadınlar güneşe, aydınlığa çıkmışlardır. 1930’da siyasi yaşama katılarak yerel seçimlerde seçme seçilme hakkı verildi. Cumhuriyet’in sağladığı haklarla kadınlar, Atatürk’ün yeni toplum düzeninde saygın ve çağdaş bir yer kazandılar. Erkeklerle aynı okullarda okuyan meslek sahibi olan kadınlar avukat, öğretmen, doktor, savcı, polis, işçi, sanatçı, mühendis, mimar, kaymakam oldular. Erkeklerle uygun meslekler

olarak toplumda bilinen taksi, otobüs, tramvay, tren, metro sürücülüğü, itfaiye görevlisi ve daha birçok meslekte kadınları görüyoruz, kadınlar hangi bölgeden olursa olsunlar çok da başarılılar.

Ne yazık ki cumhuriyetin kadınlara getirdiği siyasal ve sosyal haklar bakımından aldığı tedbirlere ve gerçekleştirdiği uygulamalara karşın Türkiye’de hâlâ bir kadın kesimi bu kazanımların farkında bile değil. İnanılması güç olan da kendilerini birinci sınıf insan yapan bu kazanımları elinin tersiyle itmeleri ve birey olma, yurttaş olma, özgür olma bilincine ulaşmadan yaşamayı seçmiş olmalarıdır. Bunun yanında kimlik arayışını başarıyla sonuçlandırmış kadınlar da var. Atatürk’ün dediği gibi, onlar çağdaşlaşmanın, ilerlemenin bilim ve fenle olacağını görmüş, öğrenim görerek kendilerini yetiştirmiş kadınlardır. Yalnızca bilim ve fende değil sanatta da kadınlar yerlerini almışlar. Ressam, müzisyen, tiyatro sanatçısı, şair, yazar kadınlar cumhuriyetle birlikte çok başarılı çalışmalara imzalarını attılar. İlk kadın opera sanatçısı Semiha Berksoy (1910-2004), Türk tiyatrosunda ilk sahneye çıkan kadın oyuncu Afife Jale (1902-1941), ilk kadın heykeltıraş Sabiha Bengütaş ve daha birçok kadın cumhuriyetle birlikte aydınlanan Türkiye Cumhuriyetinin yakın tarihine ve günümüzde adlarını yazdırdılar.

Cumhuriyet’le birlikte özgür düşüncenin, uygar bir yaşam biçiminin ve insan ilişkilerinin rüzgârları ülkemizde esmeye başladı. Cumhuriyetin ilanından yirmi beş yıl sonra doğan, özgür düşünceyi önceleyen ve özgürlüğüne düşkün bir genç olarak liseyi bitirdim. Ankara’da bu süreci yaşamak bana çok şey kazandırdı. Birçok şeyi yapmak istiyor, başaracağıma inanıyordum. Bu nedenle üniversitede gece okumaya karar vermiştim. Başkent’in cumhuriyet rüzgârıyla biçimlenen kültür ve sanat yaşamına uzak kalmak istemiyordum. Gündüz iş bulup çalışacak, gece okuyacaktım. Bir gün okula giderek kaydımı yaptırdık. Babam durmadan görevli beye dert yanıyordu.” Kızımız tutturmuş gece okuyacakmış, oysa gündüz de okuyabilir, çalışmasına da gerek yok. Benim maaşım hepimize yeter.” Babam susunca görevli hemen söze girdi. “Artık ailede tek kişi çalışıp dört beş kişi yemiyor Beyefendi. Kızınızla gurur duymalısınız. Onlar Atatürk’ün, cumhuriyetin gençleri. Boş yere onlara emanet etmedi Atamız yurdumuzu, cumhuriyetimizi, geleceğimizi.” dedikten sonra bana döndü:” Haydi hayırlı olsun kızım, bir de iş bulursun, gelirsın sana öğrenci olduğunu belirten bir yazı veririz.” dedi. Okula kaydolup eve dönerken babamla hiç konuşmadık, babam oldukça sinirliydi. Ben de konuşmaya cesaret edememiştim.

Sonraki günlerde gündüz zamanım çok, iş arıyorum. Bir gün Hacettepe’de çalışan bir arkadaşımı ziyarete gittim. Onu görmeden önce Personel Müdürü’ne uğrayıp iş aradığımı söyledim. Kibarca boş bir kadronun olmadığını söyledi. Sonra arkadaşımın işyerine gittim, beni çok iyi karşıladı. Şefiyle aynı odada çalışıyormuş meğer iş aradığımı duymuş, hemen personel müdürüne telefon etmiş. Arkadaşımla gidip personel müdürü ile konuşuyoruz. Bana iş yok diyen müdür bey, üniversitenin bir bölümünde sekretere gereksinme varmış, gidin, görüşün, demez mi. O gün işe

başlıyorum. Ama annemin haberi yok işe girdiğimden, o zamanlar telefon yaygın değil. Öğle tatilinde hemen eve gidip anneme haber vermeliydim.

Soğuk bir gündü. Kar yağıyordu bir yandan, ayakkabılarım da su çekiyordu. Sulara bata çıka eve ulaşıyorum. O soğukta nasıl da terlemiştim. Annem, işe girdiğimi öğrenince:” Babana ne diyeceğiz, habersiz olur mu kızım, şimdi çok kızacak. Gece okula gitmenin şokunu daha atlatamadan bir de işe girdim, deyip geliyorusun.” diye söylendi. Anne yüreği, ayakkabımın su çektiğini öğrenince; ”Yakındaki kunduracı bot, çizme de satıyor, ona gidelim de sana bir bot alalım. ”diyor. Kunduracıda bir tane yarım çizme var, o da ayağıma bir numara büyük. Ne yapalım almak zorundayım. İşe dönüyorum, yorgun, aç, susuz. İç sesim mırıldanıyor:” Aferin Filiz, birey olmayı, hayatınla ilgili kararlar almayı başaracaksın. Bu iyi bir başlangıç oldu. Atatürk’ün ve O’nun kurduğu cumhuriyetin genci olduğunu unutma lütfen.”

Hiç unutmuyum, Cumhuriyetle kazanılanları, sonra onların nasıl birer birer yitirildiğini. 1923- 1937 yıllarında Türkiye İktisat Kongresi ile başlayan ve devamında izlenen politikalar ışığında genç Türkiye Cumhuriyeti’nin madencilik sektörü ile ilgili olarak önemli girişim ve gelişmelere imza attığını biliyoruz. MTA(maden teknik araştırma kurumu)’nun kurulması, arama çalışmalarına başlaması, madenlerin devletleştirilmesi, Etibank’ın devlet adına aktif maden işletmecisi olmasıyla yabancı işletmelerin, özel teşebbüsün elinde olan madenlerimiz satın alınmış, sonra madenlerimiz dışarıya satılarak genç ve yoksul Türkiye’nin ekonomisine destek olunmuştur. Örnek vermek istiyorum:

“Ülke için döviz kaynağı olarak görülen antimon madenlerinin hemen hemen hepsi 1923 yılına gelindiğinde kullanılamaz veya terk edilmiş durumda iken, üretim 1923’te 6 ton ve 1925 yılında 74 ton, 1936 yılından sonra ise 1.000 tonun üzerinde gerçekleşmiştir. Antimon madeninde 1935’te 223 ton, 1936’da 1.070 ton ve 1937’de 1.255 ton ihracat gerçekleşmiştir”(*)

“1939 yılında bakır ihracatından ülkeye 2 milyon Türk Lirasını aşan değerde döviz temin edilmiştir.” Düşünüyorum da madenlerimiz Cumhuriyet dönemindeki gibi üretilip ihraç edilmiş olsaydı ülke ekonomisi ne kadar güçlenecekti.(**)

Cumhuriyeti kurmada Atatürk’e destek olup TBMM’de görev alanlar ülke için çalışmışlar karşılığında çok bir şey beklememişler. Babamı yitirdiğimizde annem hastaydı. Bakımı oldukça masraflıydı. Babamın emekli maaşının dışında anneme kendi babasından da maaş bağlanabileceğini söylemişlerdi. Maaş için başvurduğumuzda büyükbabam gibi bütün birinci dönem milletvekillerinin yoksul ve yeni kurulma aşamasındaki ülkemizden emekli maaşı istemediklerini, devletin onlara “hizmet-i vataniye” den bir miktar aylık bağladığını öğrenmiştik.

Bütün bunlar Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin ne denli önemli, kıymetli olduğunu ve Atatürk'ün dehası, ileri görüşüyle, kararlılığıyla, ulusumuzun çabasıyla kazanılmış olağanüstü bir başarı olduğunu gösteriyor.

Cumhuriyetimizin 102. yılında ve her zaman onu koruyup geliştirmek görevimiz, bunu unutmayalım.

Kaynaklar: (*) Mustafa Haydar Terzi, <https://atamdergi.gov.tr/> Mustafa Kemal Atatürk Dönemi Türkiye Madenciliği

(**) Aynı kaynaktan

DENGEDE KALMAK

DİLLERDEN DÜŞMEYEN SEVGİ

YAZAN: Psikolog Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Hemen her gün, dilimizden düşürmediğimiz, çok da gereksinim duyduğumuz sevgi üzerine ne çok söylenmiş söz, yazı, şiir ve şarkılar vardır. Duygusal olarak ayakta kalmak için olmazsa olmazdır sevgi. Sevgiyle ilgili şiirsel bir metin yazmaya hiç niyetim yok. Zira bu tür yazıları hemen bulabiliriz. Bir yararı da yok sadece bu yazıları okumanın. Ancak üzerinde düşünür, kendimiz ve olaylarla yüzleşir, yakın hissettiğimiz insanlarla konuşarak beyin fırtınası yapabilirsek çok yararlıdır bu tür yazılar.

Bizim kültürümüzde, ‘Seni seviyorum,’ bu iki sihirli sözü söyleyene pek rastlanmazdı önceleri. Yabancı filmlerde görüp kullanmaya başlar olduk. İçini doldurmayınca da kuru kuru ifadeden öteye gitmiyor. Onu çok sevdiğini söyle, sonra da ona baskı yap, acı çektir, en sonunda da öldür. Bu durumda defalarca bu iki sihirli sözcüğü söylemenin önemi kalır mı?

Bizim ne kadar çok sevildiğimizi söyler çevremizdeki insanların çoğu. Neye ve kime, hangi davranışlara göre? Özellikle başkalarının yanında çevremizde pervane gibi dönen, yalnız kaldığımızda dünyayı burnumuzdan getiren kişi bizi seviyor mu?

Çok seviyordur ama sevgisini gösteremiyordur, bunu bir miktar anlayabilirim. Çünkü bizim kültürümüzde sevgi gösterilmez, insan içinden sever. Başkalarının yanında sevgisini gösterirse ayıp olur. Çok seversek, şımarır. Sevginin, kural koymayla karıştırılması yanlıştır bu.

Sevgiye çok anlam yükleyip hele hele kutsallaştırırsak, bu kavramın da içeriğini boşaltmış ve önemini yitirmiş oluruz. Sevgimizi davranışlarımızla belli etmek çok daha değerli. Hem sözle hem de davranışlarımızla sevgimizi gösteriyorsak, buna diyecek sözüm yok.

İçimi acıtan bir söz var sevgiyle ilgili. ‘Kasap sevdiği postu yerden yere vururmuş’ bu söz, ‘İnsan sevdiğini yerden yere vururmuş’ şeklinde de söyleniyor. Çok sevdiğim, üzerimde çok emeği olan, çok bağlandığım bir büyüğüm beni çok kırmıştı. Kırgınlığımı belirttiğimde, ne kadar üzüldüğümü anlamasını, hata yaptığı için özür dilemesini, telafi etmek için somut davranış göstermesini beklerken, demesin mi bana, “Ama insan sevdiğini yerden yere vururmuş.” Bu sözü ilk kez duymuştum. Önce algılayamadım, çocuk aklımla beni sevdiğini düşünmek istedim. Sonra canım acımaya başladı. İkna olmamıştım. İnsan sevdiğini yerden yere vurursa, acaba sevmediğine neler yapardı? Hala acı verir bu söz bana. Bu tür sözlerle neden hemen inanıp kullanmak isteriz ki? Hatamızı kabul edip kendimizi eleştirmek yerine savunmaya geçtiğimiz için yaparız. Savunma davranışı içindeyken, gözümüz kimseyi görmez. Karşıımızdaki ne kadar incindiğinin, bundan sonra bizden uzak duracağını farkında bile olmayız. Hele bu sözü söyleyen bizden büyükse, büyük

sözü sözlü yaşamızdır. Karşı çıkarsak saygısızlık etmiş oluruz geleneksel yargılarımıza göre. Uzaklaşmasak bile içimize atarız. Yerden yere vurma davranışları, tıpkı şiddet sarmalında olduğu gibi giderek artar. Çünkü ona bu hakkı tanıyan, izin veren biz oluruz.

Bir diğer nedense, bu sözü söyleyenlerin çoğu, karşısındakinin kendisini sevdiğinden emindir ve bunu tepe tepe kullanmayı kendinde hak görür. Bir tür güç ilişkisine dönüşür. Bizi sahiplenmiş, özgürlüğümüzü elimizden almıştır.

Misafirin çocuğu bardak kırınca, “Hiç önemli değil, kaza oldu” derken, çocuğumuz yapsa, kızarız, bağırırız, dikkatsizlikle suçlarız onu. Çok seviyoruz ya, yerden yere vurmazsak olmaz.

‘Seni ölesiye seviyorum’ sözünü sarf edeceğimize, ‘Seni yaşarcasına seviyorum’ sözlerini fısıldasak ne güzel olur. Sevgiyi olumsuz sözlerle anlatmak, bakış açımızın bir göstergesidir aslında. Öyle çok seviyoruz ki onu, kıskanıyoruz, sevdiğimiz için öldürüyoruz. Bunları tırnak içinde söylediğimi yazmama gerek var mı bilmiyorum.

Sevgi, bencillik değildir. Onun bireysel farklılıklarına saygı duymaktır. Ailesinden sağlıklı sevgi görerek büyüyen insanları ayırt etmek çok kolaydır. Bizi dinlerler, canımızı acıtıcı sözler söylememeye çaba gösterirler. Empati kurarlar. Bize değer verdiklerini hissediyoruz. Okulu bırakan bir genç hakkında bir arkadaşımla konuşuyorduk. Arkadaşım, “Eğer sevgiyle büyütüldüyse, yanlış yapar ama sonra doğruyu bulur. Yanlışını anlayıp yıllar sonra da okulunu bitirir, yeter ki kişiliğine zarar vermesin.” demişti. Bu konuşmamızı hiç unutmam. Arkadaşım, ailesinden gördüğü sevgiyi paylaşmıştı benimle. Zaten tavırlarından anlaşılıyordu sevgi dolu bir ortamda yetiştirildiği.

Sevgiyle büyütülmemiş bir çocuk olabiliriz ama bu, sevgiyi göstermeyi öğrenemeyeceğimiz anlamına gelmez. Yeter ki kendimizi fark edelim, sevgi ve değer duygusuyla ilgili okuduklarımızı özümseyelim, deneyimlerimizi iyi-kötü demeden açıkça terapist ya da derin düşünen arkadaşlarımızla paylaşalım. Her zaman söylüyoruz tıpkı ders çalışır gibi üzerinde çalışıp uygulamalar yaparsak başarabiliriz bunu. Hayalci olmamak da gerekir. Tam anlamıyla sevgimizi gösteremeyebiliriz ama eski halimizden daha iyi olacağımız, çevremizdekilerin bunu fark edecekleri ve bunu bize hissettirecekleri bir gerçek. Ne dersiniz, değmez mi buna? Sadece sevmekle kalmayacak, sevilleceğiz de. Bence değer. Çok sık kullanılan, klişeleşmiş sözleri, sorgulayarak kullanalım olur mu?

Hepinize sevgi iline doğru iyi yolculuklar diliyorum. Gerçekten sevgiyle kalın

19 Mayıs 2025

LİLİTH’in ÖYKÜSÜ

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Hava kapalı bir öğleden sonrası, nemi yüksek ve ağaçları üşütünceye dek soğuk bir uzak iklim ülkesi.

Eski Otelin kente açılan camlı mekânından süzülen yanık bir kahve kokusu. Porselen sütlük üzerinde uçuşan nympe desenleri, kabarık etekli yüksekçe şapkalı pastel tonlara boyanmış kadın figürleri, altın kuşaklı tepsiden süzülen hikâyeye, karşı caddedeki sanat galerisinden...

Sessizce, içe kapanık bir duvarda, kısık bir aydınlatmayla öylece bir köşeye çekilmiş derince anlam içeren bir tablo var, sihir gibi ve ona eşlik eden bir melodi tiz ve sakin, eski bir arp sesi.

İnsanlık tarihinin ilk şarkısı. Üçbin beşyüz yıl öncesine dayanan bir Huri İlahisi. Melodiyi defalarca dinleyen biri, asıl sezinlenmesi gerekenin küçük ve narin ayakların adım sesleri olduğunu yakıştırmış bile dinlediği o muhteşem esere. Kanvas yağlı boya, koyu mu koyu derince bir manâ, işte bu melodi de tablonun tam ortasında duran o kadının ayak sesleri olmalı... LİLİTH!

Kahverenginin en derin anlatımı budur kuşkusuz. Belirsiz bir ormana dönüşmüş bu renk, ağacı, dalı, yaprağı, yeşil olmaktan çıkaralı epey olmuş ve kahverengi fonun önünde bir kadın figürü konuşlanmış. Saçları beline kadar uzun, karamel renkte, dalgalı, doğal ve akışkan. Ayakta duran çıplak vücudu ince, uzun ve kadınsı hatları vurgulu. Kastan ve kemikten uzak, öyle yumuşak, ipek gibi ve öyle hoş ki tabloya, ‘Aden Bahçesi’ adının verilmesi isabetli olmuş. Cennet Bahçesinde bir kadın... İdealize edilmiş bu çıplak kadın, insan boyutunu aşan irice bir yılanla sarmaş dolaş tasvir edilmiş. Sahne dikkatle incelendiğinde kadının yüzündeki rahat ifadeye ince bir gülümseme var ve belli ki mutlu, sanki sevgilisiyle kavuşma halini yaşıyor. İnce ve narin su gibi saydam teni ve bir o kadar gizemli.

Lilith kimdir ve bu tablonun onu ölümsüz kılma nedeni nedir, insan boyutundaki o yılan neyin ya da kimin temsilcisi?

Eserin sahibi 1800’lü yılların sonunda İngiltere’nin en önde gelen portre ressamlarından biri olan John Maler COLLIER’dir. Pre- Raphaelite üslubu ve özellikle oryantalist tarzıyla dikkat çeker. (Bknz. İtalyan Rönesans) 1887 yılında Yahudilerin efsanevi figürü Lilith’i kendi hayal dünyasında tasavvur etmekten çıkarıp yaşayan bir kadına dönüştürmesiyle döneminin en popüler sanatçısı haline gelmiştir. Genellikle çıplak kadın imgesi üzerinden ünlü eserlerin yaratıcısı COLLIER’in Lady Godiva, Priestess of Delphi, The Land Baby adlı ünlü tabloları konu başlığına örnek eserlerinden bir kaçıdır.

LİLİTH! İnsanlık tarihinde cinsiyet eşitliği uğruna başkaldırının ilk simgesi.

LİLİTH! Kadın ve erkek arasındaki eşitlik söylemlerinin, yol ayrımlarının ve direnişin ilk simgesi.

Tevratta açıkça yer almasa da Yahudi dininin birçok kaynağı 2. Bab’da Adem’in karısı olan Havva’dan söz ederken, 1. Bab’da ilk karısı olarak Lilith’e yer verir. Peki ne olmuştur da genel olarak Adem’le Havva’yı kutsayan insanlık Lilith adındaki bu kadını karanlıkta bırakmış, örtbas etmiş, geri plana atmış hatta saklamış belki de görmezden gelmiştir, bir günah gibi büyük bir günah...

Efsanenin insanlık tarihine kalan kısmında ise kadınlar adına işlenen suç ve günahların baş aktörü olup, yerini kötüler arasında almıştır Lilith.

Anlatıya göre Âdem ve Lilith birlikte yaratılmıştır. Lilith Adem’le olmayı reddeder, Adem’e yani yaratılmış ilk eril güce hayır demek Lilith için cesaret gerektiren bir durum olmanın tam aksine

son derece doğal, olması gereken bir seçim ve haktır. Evet demek yani kabul hâli itaat demektir ve İş; kadın ve erkek arasındaki en derin mevzu olan itaat etmeye geldiğinde Lilith, Adem’le birlikte aynı anda yaratıldığını, iki tarafın da birbirinden önceliğinin, üstünlüğünün ve ayrıcalığının olmadığını vurgulayıp ‘Eşitiz! Dengiz! Biata gerek yok!’ diyerek insanlık tarihinin ilk başkaldırısını belki de ilk direnişini gerçekleştirir.

Adem’e karşı çıkar, çatışır ve son derece kararlı bir tavırla Aden’i de Adem’i de terk eder. Cenneti ve ona bu dünyada eşlik edecek tek insan suretini böylece ardında bırakır. Dünyaya kadın olmak farkıyla gelmenin ağır bedelini böylelikle kendine fatura eden ilk kadın direnişin simgesi olur Lilith...

Anlatı böyle süregelirken Tanrı’nın ateşten yarattığı biri daha vardır. Görünür ve en bilindik hâli yılan olan, soyut hali insanın nefsi, zaafı, onu zor ve güç durumlarda bırakacak tüm kötü yanlarını temsil eden insanlığın kadim düşmanı olan şeytandan başkası değildir...

Modern dünyadaki adıyla Lucifer, Hristiyanlıkta İblis, İslam inancında ise adı şeytan olan o yasaklı yaratılmışla birlikte olur Lilith. Aşk bu. Özgürlük yanı ağır basan şeytana değil şeytanı yenen en güçlü ve aynı anda en zayıf duygu... Tek kararıyla cennet bahçesini terk eden Lilith insanlık tarihi boyunca yaşanmış en uzun ilişkinin baş kahramanıdır artık.

Bu birliktelikten yüzden fazla cin çocuğu olur. Bunun içindir ki Yahudi mitolojisinde ‘Cin’ olarak anlatılır Collier’in tablosundaki o muhteşem kadın Lilith.

Her özgürlük savaşçısına atfettiği kahramanlık sıfatını Lilith’e yüklemeyiz tarih.

O, istenmeyen ilan edilmiş, kovulmuş, şerlerin babası şeytanla birlikte olarak insanlık soyuna en büyük kötülüğü yapmış, ezelden ebede sürececek bir sinsi kavganın baş aktörleri olan cinleri doğurup insanlığın başına musallat etmiş hain kadın olarak yerini alır tarihte.

Neden kahraman değildir de haindir Lilith?

Eril dünyasının duymaktan hoşlanmadığı ‘Kadın ve erkeğin eşitliği!’ söylemi yüzünden mi?

Muhakeme edip hesap sorduğu, bir erkeğe boyun eğerek onun yalnızca bedensel arzularına hizmet etmek olmadığını, onun soyunu devam ettirmenin dünyaya geliş amacı olmadığını anlatmaya çalışırken isyankâr olduğu için mi?

Yoksa insanlığı binlerce yıl meşgul edip, milletlerin ve ülkelerin hatta dünyanın geleceğini belirleyecek en büyük vaad olan cenneti, gözünü bile kırpmadan terk edecek cesareti kendinde bulabildiği için mi?

Sorabildiği, sorgulayabildiği, eksik hissettirilemez olduğu için mi?

Tüm bunlar elbette ki yadsınamaz nedenler olsa da Lilith’in asıl suçu başkaldırıdır. Hak arayışıdır, eşitlik direncidir. Bir erkeğe biat etmek yerine direnç göstermesidir.

Aklının peşinde giden bu kadın, o günden sonra yeni doğan bebeklerin canını alan, lohusaları korkutan, karanlığın simgesi, kötülüklerin anası, tüm meçhullerin baş faili olarak efsane ve söylencelerde yerini alır.

Özellikle dini tasvir yasağı olmayan Avrupa resim ve heykel sanatında Tevrat konuları ve mitolojik betimler ele alındığında Adem ve Havva tasvirlerindeki Havva, çizgisel olarak hiçbir zaman cazibeli, tutkulu, çekici bir güzelliği tarif etmez. Daha mazbut, makul ve eril karaktere uyum gösteren, Adem'i tamamlayan toplumun onayladığı bir kadın tipini göstermektedir.

Lilith, terk eden, kaçıp giden, mükemmel sayılabilecek güzellikte ve dişiliği ile öne çıkan, toplum nezdinde baştan çıkaran, cazibesi yüksek bir kadındır. Hâl böyle olunca bir lokma bir hırkaya razı olmayan Lilith, kadınların başına gelen ve gelebilecek her türlü kötülüğün müsebbibi rolünü üstlenmiş olur.

Öte yandan bir diğer açıklamada ise Lilith, kişinin bastırıldığı duygularını, gizli yanlarını ve kendini gerçekleştirme arzusunu yansıtır. Kişinin içsel gücünü ve karanlık yönlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olur. Otoriteye karşı fikirsel isyan, bastırılmış inanç çatışmaları ve bunları eyleme geçiren cesaret... Bu haliyle Lilith aslında insanın hayatındaki zorluklarla nasıl başa çıktığını ve tüm bu zorlu süreçte kendini nasıl yeniden inşa ettiğini anlatır. Bu yönüyle bir bakıma zümrüdü anka (simurg) ile de eşleşir. Simurg ve Lilith'de olay örgüsü şöyle gelişir: Düşünme, değerlendirme, karar verme, planlama, itiraz, eylem, başkaldırı, mücadele, sonuç, değişim, gelişim, mutlak galibiyet ve başarı.

Lilith'le Sanat Galerisindeki yolculuğun en başına döndüğümüzde anlıyoruz ki COLLIER'in fırçasından seslenen o resim, yazının başında yaptığımız ikonografik çözümlemeden yola çıkıldığında da derin bir anlam içerir 'Aden Bahçesi'...

Adem'in olmadığı bir cennet tasavvurunu yorumlamak, kabullenmekle itiraz etmek arasındaki duruş farkını ve aslında Havva'ya biçilmiş sıradanlığı ve Lilith olmanın her alanda fark yaratmak olduğunu düşünce koleksiyonuna ekler insan.

Galerideki gezi sona ermiş, caddeye açılan pencerelere yağmur vurmaya başlamıştır. Vakit epeyce geçmiş. Lilith'le tanış olmak etkilemiş bünyeyi ve ince bir gülümsemeyle yine görüşeceğiz seninle 'Adı özgürlük' olan yalnız kadın der ayrılırız Lilith'den ince bir hoşça kal ile...

30.03.2025

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM

BURSA KOZA KADIN DERNEĞİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUK: Nursel DEMİR

Sultan: Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri, bugün Çoğalalım Çoğaltalım köşemiz için sevgili arkadaşım Nursel Demir’le birlikteyiz. Nursel, Bursa Koza Kadın Derneği başkanı, hoş geldin Nursel.

Nursel: Merhaba hoş buldum.

Sultan: Öncelikle kendini tanıtır mısın? Kadın çalışmalarında ne işler yaptın? Daha sonra da Koza Kadın Derneğini tanıtmayı rica edeceğim.

Nursel: Tabi ki anlatayım. Biz kendimizden bahsederken aslında çok zorlanırsınız ama bu sefer zorlanmayacağım. Çünkü çok büyük mücadelelerle dolu bir geçmişten geliyorum bütün kadınlar gibi. Yirmili yaşlarda başlayan bir kadın mücadelesi sürecim var benim ama asıl kırılma noktam doksanlarda Ankara Pazartesi ile gerçekleşti. Biz burada o dönemde bilinç yükseltme çalışmaları yaparak kendimizi sağalttığımız kavramları irdelediğimiz bir süreç yaşadık ve birçok kadına da temas etmeyi başardık. O dönemler zaten benim de şekillenmemi sağlayan dönemlerdi. Teoriyle pratiği bir araya buluşturarak bir süreç geçirdik. Aynı zamanda Altındağ Kadın Dayanışma Derneği, ekoloji hareketi, savaş karşıtlığı, şiddet gören kadınlar ve çocuklarla ilgili çalışmalar derken yazmaya başladım ve o yazmaya başladıktan sonra da kendimi geliştirmeye devam ettim. En sonunda çok fazla detaya girip de kimseyi bunlarla boğmak istemiyorum. Aktif siyaset yaptım. Bir dönem proje Koordinatörlüğü yaptım. Araya koza kadın derneğini sıkıştırdım. 2012 senesinde biz Koza Kadın Derneğini kurduk ve bu derneğin kuruluş amacı da Bursa’da bir fabrikada ölen 3 kadına ithafen, fabrikada üstüne kilitlendiği için 3 kadın yangında vefat ettiler ve biz 18 marttan itibaren bir dernek kurma çalışmalarına girerek Koza Kadın Derneğinin alt yapısını kurduk. Aslında çok farklı yerlerden, oluşumlardan gelen kadınlardık ama Bursa’da bağımsız bir kadın derneği olmadığı için tamamen bağımsız hatta siyasetler dışı ya da üstü de diyebiliriz bir oluşumun içine girdik. Aslında siyasetler üstüne kadar doğru bir kavram çok emin değilim açıkçası. Ama siyaset hayatımızın her alanında var oluyor. Fakat siyaset dediğimizde kolumuzu bacağımızı bu dayan bir yapının içerisine tıktırıldığımız için siyasette üstü tabirini kullanıyoruz. Çünkü bizi temsil eden, bizi var eden herhangi bir siyasal oluşum gerçekleşmediği için yaşadığımız topraklarda bunların dışında üstünde bir oluşumun temelini attık ve 2012’den beri de devam ediyoruz çalışmalarımıza. Burada mesela kadın dostu kentlerden tutun da kreş kampanyasına, kreşle ilgili projelere kadar birçok projenin altına imza attı. Sonra sanıyorum bir mental yorgunluğa girdik. Her kadında olduğu gibi bir dönem böyle geri çekilme gibi bir şey yaşadık. Ama son 12 yıl. Tekrar aktivitelerimiz yükselmeye başladı ve podcast yapmaya başladık. Podcastlerimizde de konuklar alıyoruz. Aynı zamanda Co Host yapıyoruz ve burada kadın olmaktan kaynaklı çok fazla sorun yaşadığımız için materyalimiz çok fazla. Hiçbir konuyu özel, genel demeden hepsini ele alıp mümkün olduğunca

dile getirmek ve bütün bunları olabildiğince sade ve yalın bir dille aktarmak gibi bir derdimiz var. Koza Kadın Derneğinin en önemli özelliği hiyerarşi barındırmaması. Beni tanıtırken başkanı dedin ya aslında devletin istediği bir tıtr bu. Ben başkan olmaktan çok oranın ırgatı durumundayım ve bu dönem bana denk geldi. Bizde rotasyon usulü başkanlık uygulanıyor. Benim söz hakkım kadar herhangi bir gönüllümüzün de aynı derecede söz hakkı var. Tamamen hiyerarşiden bağımsız konsensüsle mümkün olduğunca kararlarımızı alıyoruz. Birbirimize anlatıyoruz bunu neden istediğimizi ve karşılıklı birbirimizi ikna ederek yol alıyoruz. Bu ikna tabi ki bildiğimiz saldırgan ikna yöntemleri değil, böyle bir sürece evrildik. Bu sürecin içerisinde neler yapıyoruz? Sana hiç soru sorma fırsatı vermedim.

Sultan: Hiç önemli değil, o kadar güzel anlatıyorsun ki zaten bende bunları soracağım. Lütfen devam edebilirsin.

Nursel: Çok teşekkürler. Öyle başladıktan sonra şöyle bir şey yaptık. Biz atölyeler düzenlemeye başladık. Örneğin meze atölyesi yaptık. Herkes buna çok güldü. Mezar atölyesi dediler. Yani şaka mı yapıyorsunuz siz? Biz de dedik ki aslında meze atölyesini yaparken meze nedir? Kültürümüzdeki yeri nedir, tarihçesi nedir, neden mezeleri hep kadınlar yapmak zorundadır ve neden kadın masada bir mezedir? Bunları tartışmak için meze atölyesi yaptık. Bu arada kadının görünmeyen emeğini de konuşarak bunu yaptık çünkü kadının 2. cins olmasının altyapısı şiddete, yok edilmeye, yok görülmeye, dışlanmaya dayalı. Hep erkeğin ardında ikincil cins olarak hayatını yaşamak zorunda kaldığı için bütün bunları görünür hale getirmek gibi bir derdiniz var. İyi de bunu nasıl yapacağız? Akademik bir dil kullanarak üstten ben bilirim, sen de dinle demeyerek olur. Sahibinden sorunu dinleyip çözümünü de kendisinin üretmesini sağlayarak buna sadece kapı aralayarak bir yöntem uygulamayı doğru bulduk. Mesela burada iletişim engellerini, şiddeti, şiddet döngüsünü, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini konuştuk ve bütün bunları konuşarak içimizde bir bilinç yükseltmesi gerçekleştirmeye çalıştık. Daha sonrasında yerel yönetimlere nasıl evrilteceğiz? Toplumsal bir harekete nasıl dönüştüreceğiz? Gibi konuların yollarını arayıp bulmaya başladık. Bizim derneğimizde üyemizi artırmak gibi bir derdimiz yok. On kişi kaç 10 kişiye dokunabilir, kimlere temas edebilir? Böyle bir derdimiz var. Mahallelere girdik. Şöyle bir örnek vereyim. Türkiye'de şu anda 2.000.000 kadın okuma yazma bilmiyor. Mesela bu sayıyı söylediğinizde herkes şaşıyor. Siz de herkesin şaşırmaya şaşıyorsunuz. Mesela geçenlerde ben Cumhuriyetin kadınlara ve kız çocuklarına kazandırdıklarıyla ilgili bir söyleşi yaptım. O söyleşide şu veriyi de ortaya koymuştum. Cumhuriyet'in ilk kurulduğu yıllarda %4 nokta altıyla biz dünya ikincisiyken, temsiliyet bazında bugün %17 nokta altıyla 133. sıradayız. Şimdi bütün bu veriler bize kadının yaşadığımız toplumdaki yerini çok net anlatıyor ve biz herhangi bir sorunla ortaya çıktığımızda da yetkililer bizim karşımıza Türkiye'nin bu kadar sorunu varken diye başlayan cümleler kuruyorlar.

Halbuki biz hayatta kalma mücadelesi veriyoruz. Cinayetler hat safhada. Kız çocuklarının yaşadıkları, o kaybolanlar. Mesela dünde 5 kadın ölüyor, öldürülüyor, 5 kadın şüpheli öldürülüyor, bir o kadar çocuk öldürülüyor ve bunların hiçbirisinin hesabı tutulmuyor. Çok yakın bir zamanda 5 kişi öldü. O 5 kişinin ölümünden sonraki çok acı bir olaydır. Sonra Türkiye'de 5 gün yas ilan edildi. Ben o zaman dedim ki Türkiye'de her gün 5 kadın öldürülüyor. İstanbul sözleşmesinden vazgeçtikten sonra Türkiye'de 1200 kadın öldürüldü ve bunun için siz bir yas ilan ettiniz mi? Şu anda Türkiye'de tam bir kadın katliamı yaşanıyor. Tam bir çocuk katliamı yaşanıyor. Bir cins kırımı yaşanıyor, kadın kırımı yaşanıyor ve bunların hepsi görmezden geliniyor, duymazdan geliniyor. Çünkü bir sorunu kabul ettiğiniz anda o sorunun müsebbibi olduğunuzu da kabul ediyorsunuz. Bunun bir adım ötesi çözüm üretmek zorundasınız. E bütün bunları yapmaya teşne olan bir yapıyla karşı karşıya değiliz ki yine bunu da biz kadınlar üstleneceğiz ve ne yazık ki eğitiminden muhalefetine, meclisinden sokağına bütün bu işler yine bizim üstümüzde sadece kadın dernekleri olarak değil, bireysel olarak da her yerde, her koşulda sesinizi çıkartmak zorundayız. Ben aslında en çok şuna vurgu yapmak istiyorum. Bizim bir mottomuz vardır ya şiddete sessiz kalmak, şiddete ortak olmaktır. Sessiz kaldığınız her şiddet size geri dönecek. Bugün kayyumlar yaşanıyor. Yine sokakta bir dünya kadın dayak yiyor, cezalandırılıyor. Bunun bir ayağının da önleyici tedbirler olduğunu düşünüyoruz. Kadınların kendilerini, bilinçlerini ve güçlerini fark etmeleri ve bunun karşısında da şiddet gelirken bunu önlemeleri için neler yapılabilir üstüne de çalışmalar yürütüyoruz. Çünkü bizim sorunumuz tek başlı değil, hem varılan sisteme dönüştü. Hem o sistem içerisinde kendinizi dönüştürmek hem de bunları ortadan kaldırmak gibi bir sac ayağının neferleriyiz. Hakikaten her yerde, her koşulda bunları yapmak zorundayız. Çok teşekkür ediyorum. Benimle konuştuğun için kadın kadının yurdudur diyorum.

Sultan: Elbette birbirimizle konuşarak yol arıyoruz, çözüm arıyoruz. Şu anda da sevgili izleyiciler Kadın Dayanışma ve Sığınaklar Kurultayındayız. Nursel'le birlikte. Bu toplantı için de bir iki söz söylersen. Mutlu olacağım.

Nursel: Sığınaklar kurultayında 27.'sindeyiz ve 27 yıldır sürekli toplanan bir kadın topluluğunun içerisindeyiz. Ne kadar çok bir araya gelirsek, o kadar güçlü olduğumuzu gördüğümüz bir yapı bu. Buradan da bugüne kadar neler yapıldı, bugün neler değişmeli ve bugünden sonraya ne bırakmalıyızı yeniden konuşacağız. Yarınki ve öbür günkü atölyede sonuçlarla birlikte sığınaklar kurultayının görülmesini, var edilmesini, fark edilmesini çok istiyoruz ve aynı zamanda yerel yönetimlerin de bütçelerinden buraya ciddi bir pay aktarmaları gerektiğini vurguluyoruz. Çünkü her belediyenin, toplumun yarısı olan kadınlar ve kız çocukları için bütçelerinin yarısını ayırmaları gerektiğini düşünüyoruz. Aynı zamanda 100.000 nüfusu geçen her yerde her belediyenin danışma merkezleri, sığınma evleri açması gerekiyor. Ankara'da 19 kadın sığınma evi var 15 milyona.

Mesela ben Bursa'dayım. Bursa'da 3 buçuk milyona 35 sığınak gerekirken 4 sığınak var. Bunun da ikisi ilk kabul birimi, gerçekten son derece yetersiz. Bütün bunları tekrar irdeleyeceğiz, konuşacağız ve nasıl bir direnç geliştirebiliriz, nasıl bir dayanak oluşturabilirizin politikalarını üretmeye devam edeceğiz. Evet, biz birlikte güçlüyüz.

Sultan: Umudun Kadınları dinleyicileri için söylemek istediğin son bir söz var mı?

Nursel: Umudumuzu asla kaybetmeyeceğiz, asla. Bizim umudumuzu kaybettiğimiz an, onların kazandığı andır. Onlar kim? Bizim düşmanlarımız, bizi kıranlar, kıyanlar, bize şiddet uygulayanlardır. Bu insanların karşısında bizim olabildiğince bilgili, güçlü ve dik durmamız gerekiyor. Bilgi de insanın gücüdür. Her bilgiye ulaşmak son derece kıymetlidir. El ele dayanışmayla çok şey başaracağımızı gördük, görmeye de devam edeceğimize inanıyorum. Umudumuzu asla yitirmiyoruz.

Sultan: Çok teşekkür ediyorum. Nursel'ciğim gerçekten çok güzel bir söyleşi oldu. Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri, bugün Nursel Demir'le birlikteydik. Bir sonraki söyleşide başka bir arkadaşımızla birlikte olmak üzere hoşça kalın.

Nursel: Ben çok teşekkür ediyorum.

TÜNELDEKİ SESLER

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Bir insan için ürkütücü bir ortamdı. Bir an için kendimi o tünelde yürürken düşündüm. Soğuk ve karanlık. Bir de ansızın ortalığı dolduran trenin dayanılmaz gürültüsü. Gerçekten de tüyler ürpertici bir şey.

Bu durum, benim için böyleyken, peki, cılız sesleri çıkaran o güzel yaratıkları, o kocaman ses, bir bomba etkisiyle eritip yok etmez mi?

Eriyip yok olmadılar ama sağa sola kaçışıp kendilerine birer delik aradılar. Yoktu; gizlenebilecekleri iğne deliği kadar bile yer bulamadılar. Her yan taş, her yan merdiven, her yan kaskatı beton yığınıydı. Çaresiz, ortalık yerde kalakalmışlardı. Bu kez soğuktan değil, korkudan tir tir titiyorlardı.

Ben de soğuktan tir tir titreyerek metro beklerken, kulağıma gelen yavru kedi miyavlamaları, bunları aklıma getiriverdi.

Gerçi onlar için bir tehlike daha vardı. Bu da tünel boyunca uzanan tren raylarıydı!

Telaşla sağa sola kaçışırken Raylara düşmeleri ve sonra bir kâğıt gibi ezilmeleri başlı başına tehlikeydi, her şeyin bitişiydi.

Seslerini ilk işittiğimde, ‘güzel yaratıklar’ dedim kendi kendime, kedi yavruları için. Onları yakından görmüş, onlara dokunmuş değildim ama, yine de güzel olduklarını bilirdim. Evet, güzeldi onlar. Bütün kediler güzeldi. Yavrusu, anası, babası, hepsi, hepsi güzel gelirdi bana. Daha geçenlerde, yolda yürürken ardım sıra, daha doğrusu, tepem sıra garklayarak gelen bir kargayı anımsıyorum. Öyle ki beni tanımış da peşime düşmüştü sanırsınız. Belki de öyleydi gerçekten. Hem kargalar zekilikleriyle bilinmez miydi? Bir yerlerden aşırıdıkları tek bir cevizi taa yukarılardan yere fırlatarak kırması, neyle açıklanabilirdi sizce?

Onları da severim. Örneğin evinizin balkonunun çevresinde, bir martının, bir güvercinin kanat çırpışı, bir kumrunun guguklaması, bir serçenin cıvıldaması hangimizin yüreğini şenlendirmez ki? Sevdiğim, güzel bulduğum hiçbir şey yok olsun istemem yeryüzünden. Güzel olmakla kalmaz, yaşamımızı da güzelleştirip bizi iyileştirirler de üstelik. Ben buna yürekten inanan biriyim. Bir söylentiye göre, dahası bir uzmana göre, bir kediye okşamak, kalp sağlığına iyi geliyormuş. Evinde kedi besleyenler bilir; bir yeriniz ağrısa, bu başınız, mideniz, karnınız olabilir; bu durumda sevgili kediniz gelip oranıza çöreklenmez mi? Şahsen ben bir zamanlar kedi besleyen biri olarak bunu çok kez yaşamışımdır. Üzüntülü anlarınızda yanınıza sokularak sizi iyi hissettirmeyi de başarılılar üstelik. Ne var ki her geçen gün bu güzellikler elimizden kayıp gidiyor ve bir bir yok oluyorlar işte. Kediler kısırlaştırılıyor, dahası öldürülüyor, köpekler zehirleniyor, Ormanlar yakılıyor, kuşları, ağaçları, çiçekleri, farkına vardığımız varmadığımız canlıları yitiriyoruz, oysa kendimizi bitiriyoruz.

Görüyorsunuz ya, bir tünel macerasından nerelere geldim. Kulağıma gelen bir kedi miyavlaması, bana neleri çağırıyordu?

Yükreklerinizin doğa sevgisiyle dopdolu olması dileklerle. Sevgiyle kalın.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli umudun kadınları dergisi takipçileri. Birbirinden farklı araştırma ve bilgilerden oluşan bir köşeyle sizlerle. Haydi öyleyse önce başlıklar:

- Dondurma yeme tarzınız kişiliğinizi ele veriyor:
- Bilim insanları uyardı: Geceleri uyumayan bebekler risk altında
- Günde bir fincanı kanseri önlüyor
- Hamile annelere müjde: Bu meyve bebeklerin alerji riskini azaltıyor
- Aynı anda birden fazla iş yapmak beyninizi eritiyor

- Uzmanlardan demans uyarısı: Alkol beyni küçültüyor.

Dondurma yeme tarzınız kişiliğinizi ele veriyor:

Psikolog Jo Hemmings'e göre yaz aylarının vazgeçilmez lezzetlerinden biri olan dondurma sadece damak tadınızı değil kişiliğinizi de ortaya koyuyor. Ünlü dondurma markası Nuii Ice Cream'in yürüttüğü bir araştırma dondurma yeme alışkanlıklarının bireylerin karakterleri hakkında ipuçları verdiğini ortaya koydu.

2000 yetişkinin katıldığı araştırmaya göre katılımcıların yüzde 63'ü dondurmayı yalayıp yemeyi tercih ederken, yüzde 39'u ise direkt ısıarak tüketiyor. Bu küçük fark bile davranışsal eğilimler hakkında çarpıcı veriler sunuyor. Nuii sözcüsü Henry Craven, "Dondurmanın pek çok insan için vazgeçilmez olduğunu biliyoruz ancak nasıl yenildiği konusu oldukça fazla konuşulmaya başlandı" diyerek konunun kamuoyunda ciddi bir merak uyandırdığını belirtti.

Özellikle markanın yüzü olan oyuncu Jason Momoa'nın yayınlanan tanıtım videosunda dondurmayı doğrudan ısıması, sosyal medyada geniş yankı uyandırdı. Bu dikkat çeken tepki, dondurma yeme tarzının kişiliğe dair neler söyleyebileceğini daha derinlemesine araştırma fikrini doğurdu. Psikolog Hemmings dondurmasını ısıarak yiyen kişilerin genellikle daha cesur, özgüveni yüksek ve ani kararlar almaya yatkın bireyler olduğunu ifade ediyor. Beyin donması riskine rağmen bu yöntemi tercih edenlerin, korkusuzluklarının bir göstergesi olabileceğini de ekliyor. Anket sonuçları da bu görüşü destekliyor. Katılımcıların yüzde 31'i bu kişileri 'dürtüsel', yüzde 29'u 'özgüvenli', yüzde 26'sı ise 'korkusuz' olarak tanımlıyor.

Öte yandan, dondurmasını yavaş yavaş yalayıp tüketenlerin sabırlı, metodik ve romantik yapıya sahip oldukları düşünülüyor. Bu kişiler, her anın tadını çıkarmayı severken aynı zamanda iç dünyalarıyla da barışık bireyler olarak öne çıkıyor.

Dondurmasını kemirenler ise genellikle nazik, dikkatli ve düşünceli kişiler olarak değerlendiriliyor. Ancak kontrolcü olabilecekleri ihtimali de göz önünde bulunduruluyor. Dondurmayı hangi hızda tükettiğiniz de kişiliğiniz hakkında bilgi veriyor olabilir. Araştırmaya göre katılımcıların üçte biri dondurmalarını oldukça hızlı yediklerini kabul ediyor. Jo Hemmings bu grubu, yüksek enerjili, sabırsız, dopamin arayışında olan ve dürtüsel bireyler olarak tanımlıyor. Aynı zamanda bu kişilerin kaygı düzeyinin yüksek olabileceği ve hızlı yemeyi bir tür rahatlama yöntemi olarak kullandıkları da vurgulanıyor.

Buna karşılık, dondurmasını yavaş yavaş tüketen bireyler ise sabırlı, bilinçli ve duygusal deneyimlere odaklanan kişiler olarak öne çıkıyor. Dondurmanın soğukluğu, kokusu ve dokusuyla keyifli bir bağ kurmayı tercih ediyorlar.

Bilim insanları uyardı: Geceleri uyumayan bebekler risk altında

ABD merkezli bir grup nörobilimci ve peditristin yürüttüğü ve JAMA Pediatrics dergisinde yayımlanan çalışmada, 1.000'den fazla çocuk doğumdan itibaren 3 yaşına kadar takip edildi. Uyku süreleri düzenli olarak kaydedildi ve çocuklar 3 yaşına geldiklerinde otistik spektrum belirtileri açısından değerlendirildi.

Sonuçlar, özellikle ilk 12 ayda gece uykusu kısa olan bebeklerde, ilerleyen yıllarda daha fazla otistik özellik gösterildiğini ortaya koydu. Bu çocuklarda ayrıca melatonin düzeylerinin daha düşük olduğu da gözlemlendi. Melatonin, hem uyku-uyanıklık döngüsünü düzenler hem de sinir sistemi gelişiminde rol oynar. Araştırmacılar, melatonin üretimindeki yetersizliğin hem uyku bozukluklarına hem de otistik spektrum bozukluklarına zemin hazırlayabileceğini belirtiyor. Bu durumun, melatonin eksikliğinin hem bir sonuç hem de bir neden olabileceğini düşündürüyor. Uzmanlar, bebeklerin uyku düzenine erken dönemde dikkat edilmesini ve şu faktörlerin göz önünde bulundurulmasını öneriyor:

Uyku rutini oluşturmak: Her gün aynı saatte uyumak, iç biyolojik saatin düzenlenmesine yardımcı olur.

Ekran süresi kısıtlaması: Mavi ışık melatonin salgısını baskılar.

Uykusuzluk belirtilerini ciddiye almak: Sürekli gece uyanmaları, huzursuzluk, uykuya dalamama gibi durumlar uzun vadede göz ardı edilmemelidir.

Gerekirse profesyonel destek almak: Uyku bozuklukları bir peditrist ya da çocuk psikiyatristi tarafından değerlendirilmeli.

Günde bir fincanı kanseri önüyor

Hiroşima Üniversitesi öncülüğünde yürütülen araştırmaya göre yeşil çay, karaciğer kanseriyle bağlantılı kronik karaciğer hastalıklarına (CLD) karşı koruyucu bir etki gösterebilir. Çalışma, yeşil çayın içerdiği güçlü antioksidan EGCG (Epigallocateşin gallat) bileşiğinin, karaciğerdeki iltihaplanmayı ve yaşlanma kaynaklı bozulmaları tersine çevirebileceğini ortaya koyuyor. Araştırma, hepatoselüler karsinom (HCC) tanısı almış ve viral olmayan kronik karaciğer hastalığı (CLD) olan hastalardan alınan sağlıklı karaciğer dokularını analiz etti. MMulti-omik (genetik ve metabolik) veriler kullanılarak yapılan analizlerde, bu bireylerde iltihaplanma ile yaşlanma kaynaklı metabolik düzensizliklerin, HCC gelişiminde önemli rol oynadığı ortaya kondu.

Araştırma ekibinden Dr. Hikaru Nakahara, “Bu bozulmuş yollar, hastalığın ilerleyişinde hedef alınabilecek yeni kimyasal süreçleri ve korunma yöntemlerini işaret ediyor” dedi. Çalışmada ayrıca, yeşil çayda bulunan EGCG’nin bu yolları yeniden dengeleyebileceği ve potansiyel koruyucu rol oynayabileceği belirtildi. 2017 yılında yapılan başka bir çalışmada, düzenli yeşil çay tüketiminin karaciğer kanseri riskini anlamlı oranda azalttığı saptandı. Günde bir fincan yeşil çay içmenin bile, karaciğer kanseri riskinde %4 azalma sağladığına dair bulgular mevcut. EGCG’nin antioksidan

etkileri sayesinde hücreleri serbest radikal hasarına karşı koruyabileceği düşünülüyor. Araştırmacılar, yeşil çayın güvenli dozlarda fayda sağladığını ancak yüksek dozda alınan takviyelerin karaciğere zarar verebileceği konusunda uyarıyor. EGCG'nin yüksek konsantrasyonları bazı bireylerde mide rahatsızlığı, mide bulantısı ve karaciğer enzimi bozukluklarına yol açabiliyor. Ayrıca, yeşil çayın bazı ilaçlarla etkileşime girebileceği ve bu nedenle özellikle düzenli ilaç kullanan bireylerin doktor tavsiyesi alması gerektiği vurgulanıyor.

Hamile annelere müjde: Bu meyve bebeklerin alerji riskini azaltıyor

Yapılan yeni bir araştırma, hamilelikte avokado tüketen annelerin bebeklerinde ilk bir yıl içinde besin alerjisi gelişme riskinin daha düşük seviyede olduğunu ortaya koydu.

Finlandiya'daki Kuopio Doğum Kohortu (KuBiCo) kapsamında 2013–2022 yılları arasında izlenen 2.272 anne-bebek çifti üzerinde yapılan çalışmada, annelerin gebelik sürecinde avokado tüketimi analiz edildi.

Elde edilen verilere göre:

Avokado tüketmeyen annelerin bebeklerinde besin alerjisi görülme oranı %4.2, Avokado tüketen annelerin bebeklerinde bu oran %2.4 olarak tespit edildi. Yani avokado tüketen annelerin bebeklerinde besin alerjisi gelişme riski %44 daha düşük. Araştırmanın başyazarı, Doğu Finlandiya Üniversitesi'nden Dr. Sari Hantunen, bu bulguların özellikle bebeklerde artan alerji vakaları düşünüldüğünde umut verici olduğunu vurguladı:

“Bir ebeveyn olarak çocuklarda artan besin alerjisi oranı korkutucu. Bu araştırma, avokadonun hem anne hem de çocuk sağlığı açısından daha önce bilinen faydalarının da ötesine geçtiğini gösteriyor.” Araştırmada doğrudan nedensel ilişki kurulmamış olsa da avokadonun sunduğu besin değerleri göz önünde bulundurulduğunda sonuçlar oldukça güçlü bir korelasyon ortaya koyuyor.

Avokado; Lif, Sağlıklı yağlar (özellikle omega-9), Folat, Lutein gibi fetal gelişim ve bağışıklık sistemi için kritik olan mikro besinleri içeriyor.

Araştırmaya destek veren Avokado Beslenme Merkezi'ne göre, bu meyve özellikle beyin gelişimi ve sinir sistemi sağlığı açısından gebelikte ideal bir besin kaynağı.

Aynı anda birden fazla iş yapmak beyninizi eritiyor

Günümüzde üretkenlik dendiğinde akla ilk gelen kavramlardan biri “multitasking” yani çoklu görev yürütmek. Aynı anda yürüyüş yaparken e-postaları yanıtlamak, podcast dinleyip proje hazırlamak ya da telefonda konuşurken dosya düzenlemek yaygın örneklerden bazıları. Psikologlar bu durumu "görev kaydırma (task shifting)" olarak adlandırıyor. Aslında beyin birden fazla işi aynı anda yapmıyor, aksine sürekli birinden diğerine geçiş yapıyor. Bu da dikkatin dağılmasına, yavaşlamaya ve yapılan işte derinleşememeye neden oluyor. Özellikle dikkat gerektiren görevlerde

bu kaymalar, hata oranını artırıyor. Çoklu görev yürütmenin öğrenme, kavrama ve üretkenlik üzerinde olumsuz etkileri bulunuyor. Bir araştırmaya göre derste birden fazla işle meşgul olan öğrencilerin not ortalamaları düşerken, ödevlerini bitirme süreleri de uzuyor. 2018 tarihli başka bir çalışma ise araç kullanırken aynı anda başka bir iş yapan yetişkinlerin hata yapma riskinin ciddi oranda arttığını gösteriyor. Beynin "yürütücü işlevi" birden fazla görevle başa çıkmakta zorlanıyor. Yeni bir göreve geçerken "hedef değiştirme" ve "kural değiştirme" gibi süreçler, saniyenin küçük bir kısmı kadar zaman kaybettirse de bu süreler toplandığında ciddi verim kaybına neden olabiliyor. Dahası, bazı çalışmalar sürekli multitasking yapan kişilerin beyinde kalıcı odaklanma sorunlarının gelişebileceğini öne sürüyor.

Uzmanlardan demans uyarısı: Alkol beyni küçültüyor

Alkol tüketimiyle ilgili bugüne dek çoğu zaman karaciğer sağlığı ve bağımlılık konuşulmuştu. Ancak bilim insanları, beyin alkolle ilişkisini çok daha derinlemesine inceleyerek endişe verici sonuçlara ulaştı. Araştırmalara göre, ölçülü bile olsa düzenli alkol kullanımı, beyin dokusunun küçülmesini hızlandırıyor ve Alzheimer hastalığının patolojik sürecini tetikleyebiliyor. 2023 yılında Atrium Health tarafından yayımlanan hakemli bir çalışmada, alkolün bilişsel işlevler üzerindeki etkileri mercek altına alındı. Araştırmada fareler, 10 haftalık bir süre boyunca su veya alkol tüketimi arasında seçim yapmaya bırakıldı.

Araştırmacılar, Alzheimer hastalığının oluşum sürecindeki etkilerini inceledi ve sonuçlar dikkat çekiciydi:

- Alkol, beyin dokusunda küçülmeye (atrofiye) neden oluyordu.
- Alzheimer ile doğrudan ilişkili olan toksik amiloid plakları da artış gösteriyordu. 2024 yılında Oxford Üniversitesi'nde yapılan bir başka araştırma ise bu bulguları insan beyni üzerinden doğruladı. 40.000 kişinin beyin taramaları incelenerek, bilişsel sağlığı olumsuz etkileyen başlıca faktörler belirlendi:

- Alkol
- Tip 2 diyabet
- Trafik kaynaklı hava kirliliği. Çalışmayı yöneten Prof. Dr. Gwenaëlle Douaud, bu faktörlerin yaşlanma sürecinde en erken zayıflayan beyin bölgelerini etkilediğini belirtti. Dahası, genetik analizlerde bu bölgelerin Alzheimer, Parkinson ve şizofreni gibi hastalıklarla da ilişkili olduğu ortaya çıktı.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere umutla kalın.

17 Mayıs 2025

ARI KOVANI

YAZAR, YÖNETİCİ, DERGİ MÜDÜRÜ, HEPSİ BİR ARADA

KONUK: Hasibe BOZTEPE

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, bugün ‘Arı Kovanı’ köşemizde Hasibe Boztepe ile birlikteyiz. Kendisinin farklı farklı yönleri var. Ama ben onu daha önce Türkiye Körler Federasyonu’nun açtığı Braille kompozisyon yarışmasında tanımıştım. Derece almıştı. Sonra dergimize şiir ve yazısıyla katılmıştı. Kendisini kısaca tanıyalım isterseniz.

Hasibe: 13 Temmuz 1984 Balıkesir doğumluyum. İlk öğrenimimi, Bornova Aşık Veysel Görme Engelliler Okulunda tamamladım. Lise eğitimime, Adnan Menderes Anadolu Lisesinde devam ettim. Liseyi birincilikle bitirdim. Balıkesir’deki Necatibey Fakültesi Türkçe Öğretmenliğinden 2007’de mezun oldum. O yıllarda EKPSS sınav sistemi henüz geçerli değildi. KPSS sınavına girerek Konya’nın Çumra İlçesine 2007’de atandım. Üç yıl burada görev yaptım. Bu süreçte edebi kimliğimi beslemeye devam ettim. Konya’da iki şiir dinletisi ‘Büyük yolun küçük yolcuları’ adıyla düzenledim. 2010 yılında Manisa’ya bağlı Sarıgöl’e atandım. Evlendiğim için buraya gelmiştim. Dindarlı Ahmet Yoldaş Ortaokulunda görev yaptım. O süreçte iki sayı olmak üzere ‘Salkım’ Dergisini çıkardım. Burada da öğrencilerimle birlikte şiir dinletilerine imza attık. 2018 senesinde, hayatımıza Ahmet Süha eklendi. O, hayatımın yörüngesini tamamen başka bir yöne çevirdi. Ahmet Süha’nım doğumundan sonrasına edebiyattan kopma ve dinginleşme sürecim denk düştü. Oğlumuz 6 aylıkken, memleketim Balıkesir’e taşındık. 2019 yılından beri Mehmet Akif Ersoy Ortaokulunda Türkçe öğretmenliğine devam ediyorum. Kültürel ve edebiyat alanında, Kent Konseyinde çalışmalar yapıyorum. 2012-2022 yıllarına ait basılı kitaplarım var. Altınokta Körler Derneği Genel Merkez yönetim kurulu üyesiyim. Balıkesir Şubesinde de yöneticiyim.

Şule: Kibele ve Genç Altınokta dergilerinin de yeni müdürsün.

Hasibe: Henüz alışamadım yeni görevler olduğu için. Sizlerin bize bıraktığı mirası devam ettirmeye çabalıyorum.

Şule: Deneyimli olduğumuzu söylüyorsun ama senin de dergi çıkarma deneyiminin olduğunu yeni öğreniyoruz. Görme durumun ne?

Hasibe: Doğuştan ve hiç görmüyorum.

Şule: Baston kullanıyor musun?

Hasibe: evet, olabildiğince kullanmaya çalışıyorum. İlk yıllarda bağımsız hareketim yok denecek kadar azdı. Hatta eline bıçak almış insan değildim. 2007’den sonra hayatım başka bir yöne evrildi. Tek başıma yaşamaya başladıktan sonra pek çok şeyi başarmaya gayret ediyorum. Bir söz vardır, ‘Önce suya düşeceksin, sonra yüzmeye çabalayacaksın, öğreneceksin’ diye. Suyu düştüm, kendimce yüzmek için kulaç atıyorum.

Şule: Dolayısıyla baston kullanmayı deneye yanıla öğrenmiş oldun. Kitaplarının isimleri ve yazma sürecinden söz edebilir misin?

Hasibe: Daha çok şiir türünde yazmaya gayret ediyorum. Hikâye, deneme türlerinde yapıtlar yazdım. Şiirler hem nitel hem de nicel olarak hatırı sayılır biçimde daha fazla. 2012 yılında, şiirlerimi ‘Işıktan Elim’ ismiyle bir kitapta topladım. 2022 senesinde, Ahmet Süha’nın 4. Yaşı anısına Anı bırakma, onun gurur duyduğu, saygı duyduğu bir annesinin olması misyonumu devam ettirmek ve beslemek için ‘Senin Adın Işık Olsun, Senden Önce Kadın Senden Sonra Anne.’ Bu iki kitabı, bir kitapta çok farklı bir tasarımıyla yayın hayatına kazandırdık. O süreçte, işin mutfak, üretim kısmında eşimin çok büyük bir desteği oldu. Tasarımı o yaptı. Bunları ayırmadan, ödüllü yazılarımın ve şiirlerimin bir arada olmasını istedi. Kitabın bir yüzü düz yazıya, bir yüzü de şiire bakıyor. Ortak noktası, ödüllü olmuş olmaları. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda dereceye girmiş hikâye, deneme, şiir, me varsa elimizde, bir araya getirip kitaplaştırdım. Dönütler güzel. Hayatımda “İyi ki yaptım” dediğim şey, kitap çıkarmak. Çünkü insan yarına kalmasını istiyorsa üretmesi şart.

Şule: Denemelerinden dergi olarak biz de yararlanmak isteriz. İçinden seçerek yayımlamak isteriz iznin olursa. Kitabın seslendirildi mi?

Hasibe: Tabii memnuniyetle izin veririm. Kitap seslendirilmedi, o eksik yönümüz. Bu konuyla ilgili çok soru ve talep geldi. Bu yıl sonunda Altınokta’nın eski başkanı Fermani beyden destek istemiştik. Sonra yönetim değişti. Henüz bir girişimde bulunmadık ama Sesli Kütüphanede gönüllülerin seslendirmesini ben de çok istiyorum. Umarım gerçekleşir.

Şule: Kitap satışları oldu mu?

Hasibe: Net bir rakam veremem ama belediyenin ‘Destan Yazan Kadınlar’ projesine ben de dahil olmuşum. Bir kalemde 250 kitap almışlardı. 1000 tane basılmıştı zaten. Yeni baskıya doğru gidiyoruz gibi görünüyor.

Şule: Çok güzel. Bundan sonra da yazmaya devam edersin. Yazmayla ilgili herhangi bir eğitim aldın mı? Bu serüven nasıl başladı? Yazılar gönderiyorsun, o kadar güzel ki yazma yeteneğin her şekilde hissediliyor. Yazmak ve konuşmak ayrı bir yetenek. Bu öyküyü paylaşabilir misin?

Hasibe: Eğitim almadım. İlkokul 3. Sınıftayken, rahmetli öğretmenim bir yarışma vasıtasıyla, “Haydi kızım otur yaz” dedi. Yazdıklarımın bir şeye benzediğini söyledi ve “Senden olur” dedi. Yazmaya devam ettim. Yarışmalar oldukça katıldım. Önce okul dereceleri, sonra Bornova İlçesinde dereceleri, İzmir il dereceleri birbirini kovalamaya başladı. Bu süreçte beğendiğim, şiirde iyi olan şairleri okumaya başladım. Yazmayı, terapi gibi hissetmeye başladığımı keşfettim. Çok üzüldüğüm zaman, doğurganlaştığımı, yazmayı beslediğini fark ettim. İçime çekilmek istediğimde, kimsenin beni anlamadığını düşündüğümde, kaleme kâğıda sarıldım, yazdım, ürettim. İçimdeki zehri kustum, rahatladım. Rahatlayınca daha çok yazmak istedim. Serüven bu şekilde devam etti. Özel olarak, “Şunu yaptım da böyle oldu” diyebileceğim bir şey yok. Hep istediğim şey, öyküde daha iyi olmak, orada iyi değilim. İnsanın kendine objektif bakıp özeleştiri yapabilmesi çok önemli. Yoksa ben oldum dediği anda, edebiyat durağan bir sürece gider. Öyküde yolum çok.

Şule: Bu yolculuk, bir öğretmenin motive etmesiyle başlamış. Ama bunun yetenek olduğunu düşünenlerdenim. Bir önceki sayımızda söyleştığımız bir yazar, kötü yaşanmışlıklardan, yazı çıktığını söylemişti. Söylediklerin bunu doğruluyor. Sanatın ve yazmanın aynı zamanda terapatik anlamda iyileştirici bir yanı vardır. Şiir dinletilerinde nasıl bir tablo vardı? Sanatsal ve müzik faaliyetleri oluyor. Siz nasıl yapıyordunuz?

Hasibe: Şiir dinletilerinde görsel figürler kullandık. Eşim az gören ve çok destek. Bir öğrencimin okuduğu şiirde sokak teması vardı. Bank getirmişti sahneye, sokak ambiyansını yaratmak için.

Mum, çiçek, gül kullanmıştık. Aklıma gelen farklı motifleri söylediğimde, yapılabilecek somut şeyleri sahneye taşımıştık. Şiirlere göre enstrümental müzikleri kendim seçiyorum. Kendi şiirlerimde, Netin Kahraman'ın 'Felfecir' müziğini tercih ediyorum ve çok beğeniyorum. O müzikte, sanki içimden çok başka bir okuyucu çıkıyormuş gibi hissediyorum. Müzik, her şiiri tamamlıyor. Müziğin olmadığı bir şiir yavan kalıyor, sık kalıyor okunurken. Müzik olmadığında, karşı tarafa duyguyu veremediğimi düşünüyorum.

Şule: Gerçekten bu ortamda şiir dinlemek çok başka oluyor, You Tubedeki gibi değil. Bilgisayarla aran nasıl?

Hasibe: Teknolojide çok iyi değilim. Word kullanıyorum. İnternette dolaşıyorum, alış-verişimi yapıyorum. Bilgisayarın aksanında bozulma olursa, bundan anlamam. Gençlerin çok hâkim olduğu yapay zekada yetersizim. Kendi işimi görecektik kadar ve kimseye muhtaç olmayacak kadar bilgisayar biliyorum. Yazıları düzenleyebilirim, hızlı yazarım. Üst düzey bir şey yapamam.

Şule: Bunlar da çok önemli. Salkım dergisi deneyiminden sonra 'Kibele ve Genç Altınokta' dergilerinin müdürlüğü verildi sana. Neler hissettin, planların neler acaba?

Hasibe: Çok heyecanlandım. Çünkü hep edebiyatın içinde, üreten kısmında olmak istiyorum. Bunlar, kendimi eğitmem, yetiştirmem, kültürel faaliyetlerde Altınokta'nın adını daha iyi bir yere taşımak için çok iyi bir fırsat. Derneğin kültür ayağı biraz aksamış. Biraz çaba göstererek ve doğru insanlarla bir ekip oluşturarak arkadaşların bu potansiyellerini kullanıp edebiyat dünyasına kazandırabiliriz. Kendimi bu şekilde motive edip başvuruda bulundum. Çok istediğim iki derginin müdürlüğüne atandım. Kibele, kadın eksenli bir dergi. Bu süreçte dergiye emek veren sizlerin yol göstericiliğini de çok önemseyerek yol almaya çalışıyorum. Çünkü sizin bıraktığınız ayak izlerini takip etmek başarıya götürecektir. Bireysel hiçbir şeyin var edilemeyeceğini düşünüyorum. Ekip çalışması, ekip ruhu, Altınokta dergilerini bir yere taşıyacak inşallah. Çok büyük yükler altındayken, bizimle yol yürümeyi kabul ederek ekip arkadaşlarımız oldunuz. Altınokta dergilerinin hitap ettiği kitlelerin dışına çıkmasını hedefliyoruz. Sosyal medya hesaplarını diri tutmak, buradan paylaşımlar yaparak görme engellilerin dışında da birilerine dokunmak, onlarda farkındalık oluşturmak gerekiyor. Kibele, kadınlarla özdeşleşmiş bir dergi. İstiyorum ki erkekler de okusun, bizleri daha çok anlasınlar. Kadın içeriği dışında, kadınların kendi özgün üretimlerini sergileyebildikleri bir dergi olsun. Sayfalar bu şekilde renklensin. Birlikte devam ediyoruz. Yeni olduğumuz için henüz bir içerik üretmedik. Yolda, inşallah doğacak. Sonra da bu doğum nasıl oldu, onu konuşacağız. Büyüteceğiz birlikte.

Şule: Kadınlar arasındaki dayanışmaya dergimiz çok önem verdiği için ayrılıp bir dergi çıkarsak da Kibele hep yanımızdaydı. Devam etmesini çok istedik. Birlikte çalışıp ortaklaşabileceğimiz ekip olunca, çok daha güçleneceğimizi düşünüyoruz. Birbirimize güç katacağız. Yoğun işlerimize rağmen, yanınızda olmak istedik. Bu da çok güzel. Umarım dergiyle ilgili daha farklı hayallerin olur ve gerçekleştirirsin. Kadın çalışmalarına olan ilgiden söz edebilir misin?

Hasibe: Kadınların kadın ev işi yapar, çocuk bakar gibi belli kalıplara hapsedilmelerini doğru bulmuyorum. Kadın hayatın her alanında var olmalı, her alana damga vurmalı. Örnek kadınlar, doğru rol modelleri oldukları sürece kadınların önünü açacaktır. Ben sonuçta Altınokta'da bir yöneticiysem, sizin Kibele'deki mirasınızı bir kadın devam ettiriyorsa, Türkçe öğretmeni olarak öğrenci yetiştiriyorsam, bu örnek aldığım kadınların eseri. Onların yolundan yürümeye çalışıyorum. Ataerkil bir topluma doğduk tabii ki. Engelimizden dolayı, 'Yapamazsın' gibi ötekileştirildiğimiz, kısıtlandığımız bir toplumda var olmaya çalışıyoruz. Ama bunun ötesinde bir

de kadın kimliğimiz var. Bunu aşmak, üretmek, temel hedefimiz olmalı. Bu doğrultuda önce kendimize “Ne yapabiliriz?” diye sorup potansiyelimizi keşfedebiliriz. Bu potansiyel doğrultusunda, yol haritamızı belirleyip oradan hayatımıza devam etmeliyiz. O ilk adım geldikten sonra bir şekilde yol yürünüyor. Anneler ataerkil bir topluma doğdukları için sonrasında çocukları öğrendikleri gibi yetiştiriyorlar. Oğlumu doğru yönlendirebilirsem, kadınların neler yapabildiğini kavrar. Ona doğru rol model olmalıyım. Hayatına girecek kadını seçerken, belirleyici fikirler oluşturmaya çalışıyorum. Kadın pek çok alanda renk yaratabilir.

Şule: Biraz da öğretmenlik sürecini değerlendirelim istersen. Sanırım körler okullarında hiç öğretmenlik yapmadın. Engelsiz öğrencilerinle uyum sürecin nasıl oldu? Neler yaşıyorsun? Oradaki tanıtım da çok önemli.

Hasibe: Göreve başladığım gün, öğrencilere kendimi yalın bir şekilde anlattım. Neysem o şekilde. “Görme engelliyim. Sizlerden farklıyım. Sizlerle birlikte, bu engeli sorun etmeden, uzlaşarak yol alacağız.” Dedim. Öğrencilere ne verirsiniz, onu alıyorsunuz, mıknatıs gibi. Ben onlara kendimi katışıksız bir şekilde anlattığım için, onlar da severek karşılık verdiler bana. Bazı arkadaşlar, engellerinin kullanıldığını, onlara farklı yaklaşıtlarını söylüyorlar. Ben bunların hiçbirini yaşamadım. Toplumun diğer kesimlerine inat, diğer yaş gruplarına inat, çocuklardan çok saf, karşılıksız, koşulsuz sevgi ve kabul gördüm. Onları da dahil etmeye çalıştım. Yapamadığım bir şey olduğunda, sorumluluk vererek, o sorumluluğu birlikte sınıfta paylaşarak, onları derse dahil ederek bunların üstesinden gelmeye çalıştım. Geldiğimi de düşünüyorum. Olumsuz bir yok sayma, ötekileştirme yaşamadım çocuklarla.

Şule: Bakış açımız karşıya yansıyor. Çocuklar, yetişkinlerden daha yaratıcı ve daha doğal oluyorlar. Yetişkinlerin kalıplaşmış yargılarını kırmak çok daha zor oluyor. Öğretmenlik, yazarlık ve yöneticilik gibi pek çok kimliğin olduğu için Arı Kovanı köşemize seni konuk ettik. Dergimiz aracılığıyla söylemek istediklerin varsa, onları da alalım.

Hasibe: Dergiye ismini veren, umut ibaresi, bana da umut veriyor. Kadınlar hep umut var olsun, hep üretsinler, sesleri ve renkleri hep hayatın içinde olsun. O özgün hikayelerini hep duyalım. Ötekileştirme, psikolojik şiddet bazen hemcinslerimizden, eşlerimizden geliyor. Bazen işyerlerimizde rastlıyoruz o travmatik ve örseleyen süreçlere ve olaylara. Bunlar hepimizin başına gelse de biz yalnız değiliz. Ürettiklerimizle bunun üstesinden gelebilecek kadar güçlüyüz. Sadece gücümüzü fark etmemiz, potansiyelimizi bir üste taşımak, var olanı kullanmak için kendimize biraz daha güvenmemiz gerekiyor. Çok kadın, bunu yapabilecek donanıma, birikime sahip. “Üniversite mezunuyum, her şeyi yaparım. İlkokul mezunuyum, hiçbir şey yapamam.” Dememek gerekiyor. Eğitimin, öğretimin hayatımızdaki yeri yatsınamaz. İnsanın bazı değerleri var. Bunları okul dışındaki eğitimle hayatına alıyor. Bu anlamda kendini yetiştirmiş çok insan var. Yeter ki kendini tanısin, özüne inmeyi başarsın. Herkese edebiyatla barışık, engeliyle ve hayattaki varlığıyla uzlaşmış, üretmeyi hayatının eksenine koymuş bir yaşamda, özne olmasını diliyorum. Kendimi anlatma fırsatını verdiğin ve beni bu söyleşiye katılmaya değer bulduğun için çok teşekkür ediyorum. Çok ihtiyacımın olduğu, kendimi biraz karamsar hissettiğim bir günde bu söyleşiyi yaptık. Bana çok iyi geldi. O gri bulutları alıverdin.

Şule: Biz çok teşekkür ediyoruz. Umudun Kadınları, umut versin. Karamsarlıkları mümkün olduğunca aza indirgesin. Tamamen yok etsin demek biraz hayalci oluyor. Bu mesajlardan sonra şöyle kapatmak çok daha mantıklı. Genellikle bir dergi varken, başka bir derginin çıkarılmasına gerek olmadığı söylenir. Benzer ekiplerde olunca, birinden birine gerek olmadığı konusunda söylemler oluyor bazan. İki farklı derginin, çok daha üretken, farklı kitlelere, farklı yazarlara ulaşp

onları motive edeceğini düşünüyorum. Kadınlarla ilgili oluşumlar ne kadar çok olursa, o kadar iyi. Yeter ki birbirleri arasında bir rekabet olmasın, iş birliği olsun, bu çok önemli. Daha önce başka dergi çıkaran arkadaşları konuk etmiştik. Bu söyleşileri çok önemsiyoruz. Çok tatlı bir sohbet oldu. Sana bundan sonraki dergi yaşamında ekibinle birlikte başarılar diliyoruz. Umarım, boynuz kulağı geçsin, hep öyle olsun. Dergide çok güzel köşe isimleri buluyorsun. Ben onlara imreniyorum. Gençler bizden ileri olsunlar ki biz de onlardan yeni bilgiler öğrenebiliriz. Bizim deneyimlerimizi, sizin yenilikleriniz, **yaratıcılıklarınızla harmanlayıp yolumuza devam edeceğiz.**

Hasibe: Kesinlikle katılıyorum. Yolumuz uzun ama yol arkadaşlığımız baki olsun.

Şule: 19 Mayıs Bayramımız da gençler adına kutlu olsun hepimize.

Hasibe: Kadına, bugünkü kazandığı ne varsa veren Atatürk'ü de rahmetle ve minnetle anıyorum. Gençliğin ateşi hiç sönmesin. Gençlik ve Spor Bayramımız, Atatürk'ü anma günümüz kutlu olsun.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, bugün farklı kimlikleri olan arkadaşımız Hasibe ile sohbet ettik. Umarım, Umudun Kadınları Dergisini okuduğunuz gibi, Kibele Dergisini de okursunuz. Oradan da farklı şeyler öğrenirsiniz. Farklı eleştirileriniz ve karşılaştırmalarınız olur. Bizler de bunları duymaktan mutluluk duyarız. Umutla kalın.

19 Mayıs 2025

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

Etta Palm d'Aelders: Bir Devrimci Ruh

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Etta Palm d'Aelders: Kadın Hakları Mücadelesinin Öncüsü

Doğum: Nisan 1743 Groningen, Hollanda

Ölüm tarihi ve yeri: 28 Mart 1799 Lahey, Hollanda

Doğum adı | Etta Lubina Johanna Aelders

Aelders Barones olarak da bilinen Etta Lubina Johanna Aelders, Groningen'de orta sınıf bir ailede doğdu. O, duvar kâğıdı tüccarı ve tefeci olan Jacob Aelders van Nieuwenhuys ile bir rahibe olan Agatha Petronella de Sitter'in kızıdır. Babası öldüğünde 1759, annesi olan Hristiyan Palm, 1762 yılında evlendi. Etta 1767'de Amsterdam'a yerleşti ve burada kısa süre sonra Messina'ya konsolos olarak atanan Hollandalı bir vatansever olan Jan Munniks ile arkadaş oldu. Messina yolunda, 1773 civarında hastalandı ve yerleştiği Paris'te kaldı. Hollanda'nın toplumsal yapısı, 18. yüzyılda bazı köklü değişimlerin eşiğindeydi. Ancak belki de bu dönemde en dikkat çekici gelişmelerden biri, kadınların haklarına dair başlattıkları mücadeleydi. "Devrimin kadınları" diye anılan, 'Hakikat Dostları Derneği' (Societe des amis de la verite) çatısı altında bir kadınlar kolu kuran ve çeşitli devrimci kadın kulüplerini birleştirmeye çalışarak öne çıkanlardan biri, Etta Palm d'Aelders'di. Hollanda kökenli, eğitilmiş, göz kamaştırıcı bu kadın, oldukça hareketli bir hayattan

sonra 1774'te Paris'e yerleşmiş, liberal ve Avrupalı diplomat çevreleriyle ilişkiye geçmişti. Aynı zamanda, 1792'ye kadar sona ermeyecek olan yoğun bir "gayri resmi muhabir Casusluk faaliyetinde bulunduğu belirtiliyor. Kendisini çoğu zaman uzlaşmaz çıkarların, bazen Hollanda'nın, bazen Prusya'nın ve bazen de Fransa'nın hizmetine sundu. Böylece, Fransa'ya vardığında, Stadtholder'ı Fransız diplomasisi hakkında bilgilendirmesi için para alır. 1774'ten itibaren, bir Fransız-İngiliz savaşı durumunda orada hüküm süren ruh halini "araştırmak" için 1778'de Hollanda'ya dönmesini isteyen Kont de Maurepas tarafından korundu.

Halka açık bir şekilde kadınlar lehine konuşan ilk kadın olduğu kabul edilen Etta Palm, gazetelerde çeşitli makaleler ve hicivler yayımlamış, 1790 ve 1791 arasında "Hakikat Dostları'nda kadın haklarıyla ilgili öfkeli ve kışkırtıcı konuşmalar yapmıştı. Sloganı "Biz sizin yoldaşınız ve köleleriniz değiliz"di. Örneğin bir Alıntı:

"Beyler, (...) eğer [Doğa] size daha gergin bir kol verdiyse, bizi ahlaki güçte sizin eşitleriniz haline getirdi ve belki de hayal gücünün canlılığıyla, duyguların inceliğiyle, aksiliklerde teslimiyetle, acıda sertlik, acı çekmede sabır, nihayet ruh cömertliği ve vatanseverlik azmi ile ve bu doğal nitelikler dikkatli eğitimle, oylarınızın teşvikiyle, halk ödülleriyle güçlendirilseydi, bunu söylemekten korkmuyorum, bizim cinsiyet genellikle sizinkini aşar. "

D'Aelders, Ulusal Meclis'te bir kadın heyetinin başında yer aldı ve verdiği bir dilekçeyle bütün malların ilk erkek çocuğa devredilme uygulamasının kaldırılmasını, kadınlar ve erkekler için eşit boşanma hakkını, şiddet gören kadınların korunmasını ve siyasi eşitliği, hatta tüm askeri hizmetlere ve görevlere eşit ulaşımı talep etti. Ayrıca Yurtsever ve Yardımsever 'Hakikat Dostları Derneği' (Societe patriotique et de bienfaisance des Amies de la Verite) başkanı olarak fakir kadınlar ve özellikle çocuklar için eğitim ve bakımlarının üstlenilmesi gereken ulusal bir refah sistemi için öneriler geliştirdi.

Etta Palm of Aelders, doğrudan siyasi eylemde bulunan birkaç kadından biridir. 30 Aralık 1790'da, Meclisin önünde Kadın aleyhine Erkekler lehine Kanunların Adaletsizliği Üzerine bir konuşma okudu. Kadının ev içi rolünü ya da kadının tabi kılınmasını sorgulamıyor. Kadınların siyasi hayata müdahale etme olasılığını iddia ediyor, kardeşlik toplumlarını ve Bordeaux, Alès ve Creil'in kadınsı siyasi hareketlerini birleştirmeye çalışıyordu.

1 Nisan 1792, Meclis'te bir grup kadın eşliğinde Etta Palm Aelders Şöyle konuşuyor. Kadınlar, eğitim hakkını, 21 yaşında çoğunluğu, siyasi özgürlüğü, eşit hakları, boşanma yasasını iddia ediyor. Meclis Başkanının cevabı, kabul edilemezliğin sonudur: "Meclis yapmakla yükümlü olduğu yasalarda pişmanlık ve gözyaşlarını uyandıracak her şeyden kaçınacaktır".

Etta Palm d'Aelders: Bir Devrimci Ruh

Etta Palm d'Aelders'in hayatı, yalnızca kişisel bir hikâye değil, aynı zamanda tüm kadınlar için önemli bir semboldü. Etta'nın en büyük hedeflerinden biri kadınların toplumsal yaşamda daha aktif bir rol oynamasını sağlamaktı. Üzerinde düşündüğü konular arasında eğitimden istihdama kadar geniş bir yelpazede yer alan meseleler vardı. İddia edilir ki; Etta Palm'ın yazdığı metinler ve makaleler zamanında birçok kadının fikrini etkiledi. Belki de “Sadece erkekler düşünemez” diyerek toplumun temel değerlerine karşı ses yükselttiği günleri hayal etmek bile heyecan verici.

Devrim sırasında kadının özgürleşmesi ve kadın erkek eşitliği lehine dikkate değer bir faaliyette bulunmuştur.

Journal d'État et du Citoyen'in genel yayın yönetmeni Louise-Félicité de Kéralio ile yakından bağlantılıydı. Ayrıca fikirlerini desteklediği Olympe de Gouges ile de bağlantılarını sürdürüyordu. Olympe de Gouges; her iki cinsiyette ‘Fraternal Derneği’ de (1790) Üyesi, ‘Gerçeğin Dostları Yurtsever Derneği’ de (1790) Üyesi, ‘Vatansever ve Hayırsever Hakikat Dostları Derneği’ni kurmuştur (Mart 1791).

Etta Palm'ın öncülüğünde kurulan ‘Hakikat Dostları Derneği’ (Societe patriotique et de bienfaisance des Amies de la Verite), kadının sosyal statüsünü değiştirmek amacıyla oluşturulmuştu. Resmi kayıtlara göre bu konfederasyon çerçevesinde Hollanda'nın farklı şehirlerinde toplamda 24 tane kadın kulübü kurulmuştu. Bu kulüpler aracılığıyla kadınlar; eğitim hakkından eşitlik taleplerine kadar birçok konuda birbirlerini desteklemeye başladılar.

O dönemin koşullarını düşünürsek, bu kulüplerin kurulması oldukça cesurca bir hareketti! Bazı tarihçilere göre bu yapılanma ilerleyen yıllarda diğer Avrupa ülkelerine de ilham kaynağı oldu. O günlerde kadınların dayanışması zayıftı fakat Etta'nın vizyonu ile birlikte yeni umut tohumları ekilmeye başlamıştı.

17 Temmuz 1791'de Amsterdam'da düzenlenen ilk toplantıda yaklaşık 300 kadın bir araya gelmişti... Kimileri heyecan içinde birbirleriyle konuşuyor kimileri ise geleceğe dair karamsar düşünceler içinde kaygıyla bekliyordu! Resmi olmayan verilere göre toplantıya katılanlardan yalnızca %10'u daha önce böyle bir organizasyona katılmıştı; yani çoğu için ilk deneyim olacaktı!

Bununla birlikte toplantıda herkes için ortak hedef belliydi: Kadın haklarını savunmak! Toplantıya katılanlardan biri olan Anna Müller şöyle demiştir: "O an hissettiğimiz dayanışma duygusunu anlatacak kelime bulamıyorum; adeta içimdeki ateş yeniden yanmaya başladı." İşte o anlar tam anlamıyla tarih yazılıyordu!

Diplomatik bir görev için Hollanda'ya giden Etta Palm, 1795 yılında cumhuriyetin ilanından sonra burada casuslukla suçlandı ve tutuklandı. 1799'da Den Haag'da serbest bırakılmasından kısa bir süre sonra da öldü.

Dikkat çeken şeylerden biri de o dönemlerde sosyal medya yokken insanların nasıl haberleştiği... Telefon zincirleri ya da WhatsApp grupları, Radyo duyuruları gibi modern iletişim araçlarının olmadığı zamanlarda da birbirlerine ulaşmanın yollarını buluyorlardı; mahalle dayanışmaları ön plana çıkıyordu.

Kadınlar arası bilgi alışverişi genellikle el yazısıyla yazılmış bildiriler aracılığıyla yapılıyordu; önceden belirlenmiş bir haneye bırakılan notlarla fikir alışverişi gerçekleştiriliyordu. Hatta bazı tanıkların ifadelerine göre belirli saatlerde kapılara bırakılan bu bildirimler önemli bilgilerin yayılmasını sağlıyordu.

Bugün düşündüğümüzde toplumsal hareketlerin nasıl değiştiğini gözlemlemek oldukça ilginç... Günümüzde Twitter (@..... ya da Instagram üzerinden paylaşılan fikirlerle ses getiren sosyal medyanın varlığı tartışmasıdır! Elbette çağımızdaki dijital platformlar çok farklı ama eski dayanışmanın özünün hala geçerli olduğunu söylemek mümkün...

Sonuç: Düşünmeye Değer Bir Soru, Tarihin tozlu sayfalarında kaybolmuş yüzlerce hikâye varken bize düşen görev ne? Geçmişte yaşananlardan ders alarak bugüne nasıl katkıda bulunabiliriz? Belki de sorulması gereken asıl soru şudur: Bu tarihi mücadelelerin bize kattığı özgürlük bilinciyle gelecek nesillere neler bırakabileceğiz?

KAYNAKÇA:

<https://tariholay.com/>

www.wikipedia.com

21 Nisan 2025

ZİHİN GALERİSİ - BAKMADAN GÖRENLERİN MÜZESİ

Venüs'ün Doğuşu: Tanrıçanın Köpükten Doğup Güzelliğe Yürüyüşü RESİM İNCELEMESİ

TABLOYU

YAPAN:

Sandro

BOTTICELLİ

HAZIRLAYAN: Ecem ZAFER

Instagram:

ecmzafer

SESLİ BETİMLEME METİN YAZARI: Ecem ZAFER

Floransa'nın rönesans ışığında parladığı, sanatın ilahi bir dille konuştuğu 15. yüzyılda, bir ressam tanrıçalara layık bir güzellik yaratır: Sandro Botticelli'nin "Venüs'ün Doğuşu" tablosu, yalnızca bir resim değildir; o, bir çağrıdır. Zamansızlığa, zarafete ve aşkın doğasına...

Ama bu güzellik yalnızca bir sanatçının fırçasıyla değil, kadim bir efsanenin köpüklü başlangıcıyla doğmuştur.

Zamanın başında, gökyüzü tanrısı Uranüs, Gaia’yla yani Toprak Ana’yla birleşir ve evrenin ilk neslini yaratır. Fakat Uranüs, doğan çocuklarının gücünden korkar; onları Gaia’nın rahmine hapseder. Bu zulüm karşısında acı çeken Gaia, intikam planlar. En küçük oğlu Kronos’a, keskin bir orak verir.

Bir gece, Uranüs Gaia’ya yaklaşırken, Kronos gizlenmiş hlde bekler... Ve babasının uzvunu kesip denize fırlatır. Deniz köpürür... köpükler kabarır... Ve işte o an, bir tanrıça doğar: Venüs. Aşkın, zarafetin ve güzelliğin tanrıçası... Deniz köpüğünden doğmuş bir mucize...

İşte Botticelli’nin tablosu da tam bu anı yüceltir. Ama ressam yalnızca mitin kabuğunu değil, ruhunu da resmeder. Gelin şimdi, gözlerimizi kapatalım ve bu tabloyu birlikte adım adım hayal edelim.

Gözünüzün önünde geniş bir tuval canlansın. Yemyeşil bir deniz ve aydınlık bir gökyüzü var. Hafifçe kabaran dalgalarla, dev bir deniz tarağının üzerinde bir fiğr duruyor. İşte o, aşk ve güzellik tanrıçası Venüs. Namı diğer Afrodite.

Vücudu çıplak ve narin, teni sedef gibi pürüzsüz ve solgun; rzgrda savrulan altın saçları bir nehir gibi dalgalanıyor. Başını hafifçe sola eğmiş, gözleri baygın ve aşağı doğru bakıyor – mahcup, ama kutsal bir zgven de mevcut. Saçlarının bir kısmı bedenini zarifçe örtüyor; bir kısmı rzgrla dans ediyor. Bu betimleme yalnızca fiziksel güzelliğe dair değil; kadın bedeninin zarafetiyle, ruhsal bir varoluşun temsiline de işaret ediyor. Venüs, yüzyıllar boyunca kadınlığın bir ideali olarak görülmüş; bazen ilham, bazen tutku, bazen de özgürlük arayışının sembolü olmuştur.

Sol tarafta, gökyüzünden gelen batı rzgrı tanrısı Zefir uğuyor. Yanında kucakladığı sevgilisi Aura ile birlikte, tanrıçayı denizden karaya doğru nazıkçe üfleyerek itiyor. İki de havada süzülüyor, giysileri rüzgarla kabarmış, ellerinden savrulan çiçek yaprakları Venüs’ün etrafına saçılıyor. Bu sahne, kadının yaşam yolculuğuyla da benzer: doğanın gücüyle şekillenen, toplumun rzgrlarıyla yn bulan bir güzellik...

Sağ tarafta ise yeşilliklerle kaplı kıyıya ayak basmak üzere olan Venüs’ karşılayan bir mevsim tanrıçası var. Elinde çiçekli, narin bir pembe kumaş tutmakta; tanrıçayı karşılamak, örtmek

ve ona dünyada bir yer açmak için...

Bu sahne, kadının dünyada yer edinmesini, kabul görmesini ve kutsanmasını simgeler. Tüm mitolojik yüceliğin ötesinde, bir kadının toplumda saygı, koruma ve değer görme hakkını da kulağımıza fısıldar.

Bu tabloyu sadece görmekle kalmayız; onu hissederiz. Tıpkı şu an yaptığımız gibi. Deniz köpüğüyle doğan bu figür, yalnızca mitolojik bir karakter değil, aynı zamanda estetik bir idealdir. Rönesans döneminin Neo-Platonik anlayışında güzellik, Tanrı'ya yaklaşmanın bir yoluydu. Venüs, ilahi güzelliğin simgesidir; bakarken ya da dinlerken ruhunuzun yüceltiğini hissedebilirsiniz. Kadının güzelliği, burada dünyevi bir süs değil, kutsal bir cevher olarak sunulur. Bu bakış açısı, kadını bir özne olarak konumlandırır; pasif değil, ilham verici bir figür olarak.

Sanat tarihçilerine göre, Botticelli bu tabloyu Medici ailesi için resmetmiştir. Rönesans'ın entelektüel çevresinde, klasik mitoloji ile Hristiyanlık arasında bir köprü kurma arzusu yaygındı. Venüs'ün çıplaklığı, cinselliğin değil, saf ve yüce bir güzelliğin temsilidir. Çıplaklık burada kırılganlık değil; bir tür cesaret, bir tür hakikattir. Kadının bedeni utanılması gereken bir şey değil; aksine, doğanın en kadim mucizelerinden biridir.

Tablonun en dikkat çekici yönlerinden biri de perspektifin bilinçli olarak bozulmuş olmasıdır. Bu durum, izleyiciyi tablonun içine çekmez; aksine, bir sahneye bakar gibi dışarıdan tanık olmamızı sağlar. Adeta bir rüya âlemine açılan pencere gibi. Ve belki de bu yüzden, yüzyıllar sonra bile “Venüs'ün Doğuşu”, sadece bir resim değil, bir his olmaya devam ediyor.

Aşkın, güzelliğin, zarafetin simgesi olan bu tanrıça, hâlâ denizden kabuğuyla çıkıyor. Her bakışta yeniden doğuyor; bizleri sanatın, düşlerin ve tanrısal güzelliğin kıyılarına sürüklüyor. Ve belki de her kadının ruhunda, o köpüklerden doğan Venüs'ün bir yankısı saklı. Çünkü her kadın, varoluşuyla, zarafetiyle ve kendine has ışıyla dünyayı dönüştürme gücüne sahip. Her adımıyla hayatı yeniden tanımlıyor; her bakışıyla zamana meydan okuyor. Tıpkı Venüs gibi...

30.05.2025

BU GÜN NE YİYELİM

TAVUKLU BULGUR PİLAVI

HAZIRLAYAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

Rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri;

Sizlerle hem çok lezzetli hem de doyurucu, akşam yemeğinde yanında cacıkla bile servis edebileceğiniz tavuklu bulgur pilavı tarifini paylaşacağım.

Hazırlanışı:

300 gram tavuk göğsünü küçük küçük doğrayalım. Tencereye üç yemek kaşığı sıvı yağ koyalım. Doğramış olduğumuz tavuk göğsünü ekleyelim ve suyunu salıp çekinceye kadar pişirelim. Bir adet soğanın baş kısmını kesip dış kabuklarını çıkartalım, ikiye böldükten sonra yemeklik olacak şekilde doğrayalım. Suyunu çeken tencereye doğradığımız soğanı ekleyelim ve soğanla birlikte 2-3 dakika daha pişirelim. Küçük doğramış olduğumuz üç adet yeşil biberi ekleyelim ve biberlerle birlikte de 1-2 dakika daha kavuralım. Bir tatlı kaşığı tereyağı ve bir yemek kaşığı salça ekleyip karıştıralım. Salçayla birlikte de 1-2 dakika kavuralım. Bir adet domatesin kabuğunu soyup küçük küçük doğrayalım ve tavaya ekleyelim. Domatesle birlikte de 2 dakika pişirelim. İki çay kaşığı tuz ve 1,5 su bardağı yıkayıp süzdüğümüz bulguru ekleyerek karıştıralım. Üzerine üç su bardağı kaynar su ekledikten sonra tencerenin ağzını kapatalım ve pilav suyunu çekene kadar pişirelim.

Piştikten sonra 10 dakika dinlendirelim.

Sütlü İrmik Tatlısı Tarifi:

Tencereye yedi yemek kaşığı (hafif silme) irmik, bir su bardağı toz şeker ve bir litre süt ekleyip karıştıralım. Pişirirken karıştırmayı bırakmayalım. Kaynamaya başladıktan sonra 3-4 dakika daha pişirmemiz yeterlidir. Ocağı kapattıktan sonra bir tatlı kaşığı tereyağı ve bir paket vanilyayı ekleyip karıştıralım. Tatlı yapışmasın diye borcam tepsisinin tabanını azıcık suyla ıslatalım. Hazırladığımız tatlıyı döküp üzerini düzeltelim. Oda ısısına geldikten sonra birkaç saat buzdolabında dinlendirelim. Üzerine Hindistancevizi ve tarçın serpererek servis edelim.

Afiyet olsun, kolay gelsin!

SANATIN KADIN SESLERİ MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli okuyucu ve dinleyicilerimiz. Yine dopdolu bir Sanatın Kadın Sesleriyle beraberiz. Önce başlıklar:

- Erişilebilir salonlarda engelsiz film seçkisi
- Oyuncu Leyla Okay hayatını kaybetti
- Gülümseyen kadınların yer aldığı reklam afişi gericiler tarafından sansürlendi:

- Üniversite öğrencilerinden tarlada çalışan kadınlara sürpriz Anneler Günü konseri
- 28'inci Uçan Süpürge Film Festivali'ne geri sayım başladı
- Uluslararası Kadın Sanatçılar Sergisi Bakü'de: Kültür ve barışın buluşması
- İstanbul Ansiklopedisi' Netflix'te yayında

Erişilebilir salonlarda engelsiz film seçkisi

Puruli Kültür Sanat tarafından Ankara'da 13'üncü kez gerçekleştirilecek olan 6. bu yıl 23-29 Mayıs tarihleri arasında Goethe-Institut Ankara'da sinemaseverlerle buluşacak. Festival seçkisinde yer alan filmler sesli betimleme ve ayrıntılı altyazı seçenekleri ile gösterilirken söyleşi, ödül töreni gibi etkinlikler de çevrimiçi erişilebilir olarak gerçekleştirilecek.

Uluslararası Kısa Film Yarışması'na bu yıl 36 ülkeden 165 film başvurdu. Finale kalan 15 film jüri ve izleyici karşısına çıkacak. En İyi Film, En İyi Yönetmen, En İyi Senaryo ve İzleyici Ödülü almaya hak kazanan filmler 29 Mayıs akşamı gerçekleşecek ödül töreninde açıklanacak. Festival, engelli bireylerin yaşadıkları zorluklara dikkat çekerek toplumsal farkındalık yaratmayı amaçlıyor.

Engelsiz Filmler Festivali'nin Genel Koordinatörü Kıvanç Yalçın, engelli bireylerin eğitimden istihdama, ulaşımdan kültürel erişime kadar en temel haklara yönelik büyük sorunlar yaşadığını söyledi. Yalçın festivalin amacını şöyle aktardı: "Engelsiz Filmler Festivali; gösterimlerini, etkinliklerini, iletişim faaliyetlerini görme, işitme ve ortopedik engelleri olanların ihtiyaçlarını da gözetenerek gerçekleştirmeye çalışan kültürel bir etkinlik. Tek başına maalesef hiçbir şeyi değiştirme gücüne sahip değil. Eşitlik temelinde bir kamusal alan hedeflenip, bunun için çaba sarf edilmesi gerekiyor. Bunu hatırlatarak, gündeme getirerek bir fayda sağlamayı amaçlıyoruz." Bu yılki festival seçkisinde dünyada yaşanan krizlere odaklandıklarını vurgulayan Yalçın, "25 yıldır dünyada süregiden çalkantılara; siyasi, ekonomik ve toplumsal değişimlere odaklanan bir bölüm hazırlamak istedik. 'Bir Çağ Yangını' başlıklı bu bölümde yedi filmlik bir seçkinin yanı sıra, konuşmalar ve bir fotoğraf sergisi de yer alıyor. Aynı zamanda Dresden Uluslararası Kısa Film Festivali tarafından hazırlanan 'Tamamen Politik' isimli bir seçki de mevcut. Dresden Kısa FF, 37 yıldır düzenlenen köklü bir kısa film festivali. Hazırladıkları seçkide gündelik olanın politikliğini vurgulayan 4 kısa film ve 1 belgesel yer alıyor. Seçkinin gösteriminde festivalin yönetmeni Anne Gaschütz de aramızda olacak" diye konuştu. Ülkenin ekonomik ve siyasi kriz ortamında pek çok kültürel organizasyonun olumsuz etkilendiğini ifade eden Yalçın şunları söyledi: "Tüm festivallerin, kültürel etkinliklerin yaşadığı zorlukları Engelsiz Filmler Festivali de yaşıyor. Erişilebilir sinema salonu bulmak gibi kendine özgü sorunları da var. Hem izleyicilerin ve sinemacıların ilgisi hem de bu festivalin gerçekleşmesine destek verenlerin sağladığı motivasyonla

bu sorunları aşıyoruz. Festival 9 yıldır Eskişehir’i de ziyaret ediyor. Farklı şehirlerde festivali takip eden, bekleyen bir izleyici kitlemiz var. Sık sık başka şehirlerden bize ulaşarak festivalin yaşadıkları şehirleri ziyaret etmesini isteyen, özellikle görme engelli sinemaseverler var. Festival programında yer verdiğimiz filmleri diğer şehirlere ulaştırmak için de çalışıyoruz.” Festival programındaki 'Çocuklar İçin' seçkisi, dünyanın en eski çocuk filmleri festivallerinden biri olan Cinekid tarafından hazırlandı. Cinekid’in programında; Küçük Kayakçı, Kuap, Kayıp Çorapların Gizemi ve Turp Hasadı filmleri Türkçe seslendirme ve sesli betimleme ile minik sinemaseverlerin beğenisine sunulacak. Seçki, loş ışıklı bir salonda, ses seviyesi düşük tutularak izleyicilerle buluşacak. Seyirciler gösterim sırasında salonda yiyecek, içecek bulundurabilecek ve diledikleri gibi hareket edebilecekler. Otizmli çocuk ve gençlerin rahat bir şekilde film izleyebilmeleri için gerçekleştirilen 'Otizm Dostu Gösterim' de Goethe-Institut’ta gerçekleştirilecek.

Oyuncu Leyla Okay hayatını kaybetti

Oyuncu Leyla Okay, 62 yaşında, 22 Nisanda hayatını kaybetti. Okay; "Ferhunde Hanımlar", "Bizim Evin Halleri", "Derin Sular" ve "Teşkilatın aralarında bulunduğu çok sayıda yapımda rol almıştı. Vefat haberini Düş Kapanı Sanat Merkezi'nin duyurduğu sanatçının cenazesi, Ankara'da öğle namazına müteakip düzenlenen törenin ardından Karşıyaka Mezarlığı'nda defnedildi. Tiyatro sahnelerinden televizyon ekranlarına uzanan kariyeriyle tanınan ve 1963 yılında Ankara'da doğan Okay, Ankara Devlet Tiyatrosu'nda eğitim aldı. Lise yıllarında kendi çabalarıyla tiyatroya başlayan Okay, ilk oyunu "Bozuk Parayı Ankara Komedi Sahnesi'nde oynadı. Okay, daha sonra Amerikan Kültür ve Birlik Tiyatrosu'nda sahne aldı.

Sanatçı, Tefik Yapıcı, Ercan Demirel ve Bülent Yıldırım ile Kaktüs Kabare'de uzun yıllar boyunca birçok çocuk oyununun yanı sıra "Ölelim mi Gülelim mi?" adlı oyunda performans sergiledi.

Kaktüs Kabare'den 1989 yılında ayrılarak "Dostlarımız" dizisiyle kamera önü oyunculuğuna başlayan Okay, "Ferhunde Hanımlar" (Kiraz), "Bizim Evin Halleri" (Pembe), "Yamak Ahmet" (Hala), "Rumuz Cavidan" (Zişan), "Yalancı Bahar", "Derin Sular", "Anne" ve "Teşkilat" gibi birçok dizide rol aldı.

Gülümseyen kadınların yer aldığı reklam afişi gericiiler tarafından sansürlendi:

İstanbul Ümraniye’deki bir kozmetik firmasında yer alan, gülümseyen kadınların bulunduğu afişlerin üzerine “Toplumun ahlakını bozan içerikler görmek istemiyoruz” yazıldığı görüldü. Sosyal medyada paylaşılan olay tepkilere yol açarken Cumhuriyet, CHP Genel Başkan Yardımcısı Aylin Nazlı aka ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu temsilcilerinden Avukat Esin İzel Uysal ile konuştu.

“Ahlaksızların ahlak dayatması” diyen CHP’li Nazlı aka, “AKP döneminde kadının adı bakanlıktan bile silindi. Sıra yüzünü silmeye geldi. Kadın erkek eşitliğine inanmayan zihniyetin yönettiği ülkemizde, gericiler iyice palazlandı, tarikatlar güçlendi. Kadının kakhaha atmasını iffetsizlik sayan, hamileyken sokağa çıkmasını ayıplayan, başını örtmeyen kadınları ‘perdesiz eve benzeten zihniyet, şimdi de bir kozmetik firmasının reklamındaki gülümseyen kadının yüzünü kapatmış. Gülümseyen kadın toplumun ahlakını bozmaz, huzurunu sağlar” dedi. Nazlı aka sözlerini şu şekilde sürdürdü: “2023 seçimlerinde milletvekili adayları olan kadının fotoğrafını seçim otobüsüne siluet olarak koyanlara, kadını kuluçka makinesi gibi görüp kaç çocuk doğuracağını, çocuklarını nasıl dünyaya getireceğini, ne giyeceğini, ne tip evlerde yaşayacağını dayatanlara en güzel yanıtı halk verdi ve kadın belediye başkanları seçti. Bu karanlık zihniyetlere sesleniyoruz: Alışacaksınız. Kadınları hayatın her alanında görmeye alışacaksınız. Kadın yöneticilere alışacaksınız. Kakhaha atan, gülümseyen kadınlara alışacaksınız. Hayatlarımız, bedenlerimiz, kararlarımız bizimdir.” Uysal ise, “Bu iktidarın gülümseyen kadına bile tahammülü yok aslında. Ancak kadınlar kakhaha da atacaklar, gülümseyecekler de. Afişin üzerine ‘Toplumun ahlakını bozan içerikler görmek istemiyoruz’ yazıyor. Bu toplumun ahlakını bozan kadınlar değil. Aksine iktidarın politikaları bu toplumun ahlakını bozuyor. İnsanların yaşam tarzına karışmasıyla, demokratik haklarını kullanmasının önünde olmasıyla ve anayasayı ihlal etmesiyle, uygulamamasıyla toplumun ahlakını bozuyor” diye konuştu.

Üniversite öğrencilerinden tarlada çalışan kadınlara sürpriz Anneler Günü konseri

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri, tarlada yevmiye usulüyle çalışan kadınlara Anneler Günü için konser verdi, türkü söyleyip halay çekti.

Bölümün 4. sınıf öğrencileri, Anneler Günü dolayısıyla Munzur Dağları eteklerindeki tarım arazilerinde yevmiye usulüyle çalışan kadınlara anlamlı bir sürpriz yapmış oldu. Ailelerinden uzakta eğitimlerine devam eden 4 kişilik öğrenci grubu, tarlada çapa yapan kadınlara karanfil dağıtarak Anneler Günü'nü kutladı.

Öğrenciler, daha sonra yanlarında getirdikleri keman, gitar, bağlama ve bendir ile açık hava konseri verdi. Öğrencilerin söyledikleri yöreye ait türkülere kadınlar da eşlik etti.

Müzik eşliğinde tarlada hep birlikte halay çeken kadınlar, Anneler Günü'nün mutluluğunu ve heyecanını yaşadı. Tarım işçisi 67 yaşındaki Aygül Mete, Anneler Günü'nü kutlayan öğrenciler sayesinde mutlu olduklarını ve çok keyifli bir gün geçirdiklerini söyledi.

Sürpriz karşısında şaşırdıklarını belirten Mete, "Tarlada çalışıyorduk, müzik öğrencileri tarlaya gelerek bize sürpriz yaptı, Anneler Günü'müzü kutladılar. Bizlere çiçekler verdiler, çok

mutlu ettiler. Anneler Günü'nde hatırladıkları için onlara gönülden çok teşekkür ederim. Halay çektik, sanki evlatlarımız tarlaya gelmiş gibi çok mutlu olduk." diye konuştu.

İşçilerden 57 yaşındaki Güler Ayhan da "Anneler Günü'nde müzik öğrencilerimiz tarlaya geldi, bizi onurlandırdılar, gururlandırdılar. Onlarla beraber tarlada türküler söyledik, oynadık. Hem çalıştık hem eğlendik. Bize Anneler Günü'nü unutturmadıkları için hepsine çok teşekkür ederim" dedi.

Öğrencilerden Diyar Karaman, arkadaşlarıyla farklı bir çalışma yaparak tarlada çalışan kadınların Anneler Günü'nü kutlamaya geldiklerini belirterek, "Biz ailemizden uzaktayız. Onların yanlarında olup kutlayamadık ama buradaki annelere onların istedikleri müzikleri çaldık. Onlarla halaylar çektik, eğlendik. Kendi annem başta olmak üzere tüm annelerin Anneler Günü'nü kutluyorum, hepsinin ellerinden öpüyorum." ifadelerini kullandı.

28'inci Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali için geri sayım başladı.

'Benzersiz Kadınlar Benzersiz Hikâyeler' sloganıyla Kült Kavaklıdere sinemalarında ve Etimesgut Belediyesi 100. yıl Cumhuriyet Kültür Merkezi'nde düzenlenecek festivalde, 29 ülkeden 44 film gösterimi yapılacaktır.

Uçan Süpürge Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Halime Güner, Ankara'da bir otelde düzenlenen basın toplantısında, kadın konusuna her zaman öncelik verileceğini, ısrarla bu mücadelenin içinde olacaklarını ifade etti.

Kadınların seslerinin duyulduğu bir dünya düşlediklerini belirten Güner, "Çünkü kadınların hikâyelerinin yalnızca geçmişi anlatmayacağını, geleceği de şekillendireceğini biliyoruz" dedi.

Festival Danışmanı Alin Taşçıyan da festivalde yer alacak filmler ve içerikleri hakkında bilgi verdi. Bu yıl festivalde ödül alan oyuncuları açıklayan Taşçıyan, Onur ödülünün Hülya Darcan ve Gülşen Bubikoğlu'na, Bilge Olgaç başarı ödülleri için oyuncu Bennu Yıldırımlar ve Cast direktörü Harika Uygur ile yapımcı ve festival yönetmeni Başak Emre'ye, Genç Cadı ödülünün ise oyuncu Mina Demirtaş'a verileceğini söyledi.

Taşçıyan, ödüllerin 27 Mayıs'ta yapılacak açılış töreninde sahiplerine takdim edileceğini bildirdi.

Uluslararası Kadın Sanatçılar Sergisi Bakü'de: Kültür ve barışın buluşması

9 Mayıs 2025 tarihinde Bakü'nün önemli sanat mekânlarından biri olan Sedet Art Galerisi'nde, Femin Art Uluslararası Kadın Sanatçılar Derneği'nin Türkiye'den gelen 28 sanatçısının katılımıyla etkileyici bir uluslararası sergi düzenlendi. Sergi, kadın sanatçıların yaratıcılığını sunmakla kalmayıp, uluslararası kültürel iş birliği ve dünya barışı ideallerine hizmet eden bir platforma dönüştü.

Etkinliğe Azerbaycan'ın tanınmış aydınları, sanat insanları, medya temsilcileri ve genç sanatçılar katıldı. Sergide yer alan eserler, kadın ruhunun derinliğini, yaratıcı gücünü ve insani değerlere olan bağlılığını yansıtıyordu.

Açılış töreninde konuşan Femin Art Başkanı Şükran Üst, bu tür etkinliklerin kadın sanatçıların uluslararası alanda tanınması ve sanat aracılığıyla bir araya gelmesi açısından özel bir öneme sahip olduğunu ifade etti.

Femin Art Azerbaycan temsilcisi Nagiya Rzayeva, konuşmasında kadın sanatçılar arasındaki dayanışma ve iş birliği ortamının daha da geliştirilmesinin gerekliliğini vurguladı.

UASB Azerbaycan temsilcisi, ressam ve küratör Nevai Metin Məmmədov, bu projelerin yalnızca sanat adına değil, aynı zamanda dünya barışı adına da atılmış önemli adımlar olduğunu belirterek, serginin ilerleyen dönemde Türkiye'nin Trabzon şehrinde devam ettirilmesi fikrini ortaya koydu. Bu öneri, katılımcılar tarafından ilgiyle karşılandı.

Sergide yer alan Türk sanatçılar; Songül Çelik, Gülsen Sayıtoğlu, Şeyda Sözen ve Şengül Bişiren yaptıkları konuşmalarda, Azerbaycan tarafının misafirperverliğine ve organizasyonun kalitesine teşekkürlerini iletiler. Bu uluslararası iş birliğinin yeni sergiler ve projelerle süreceğine olan inançlarını dile getirdiler.

Etkinliğin sonunda, "Dünyanın 100 Kadın Ressamı" adlı uluslararası kataloğa dâhil edilen kadın sanatçılara resmi olarak katalogları ve sertifikalar takdim edildi. Katalogda, dünyanın farklı ülkelerinden kadın ressamların eserlerinin yanı sıra, Azerbaycan'ın ilk kadın ressamı Vecihe Samedova'ya da özel bir yer verildi.

İstanbul Ansiklopedisi' Netflix'te yayında

İstanbul Ansiklopedisi farklı kuşaklardan gelen, farklı kültürel atmosferlerde yetişmiş, istekleri, sırları, yalanları bambaşka olan ve birçok zıtlıklar barındıran Nesrin ile Zehra'nın hikâyesine odaklanıyor. 8 bölümlük mini dizinin senaryosu ve yönetmenliğinde "Tereddüt Çizgisi" ve "İki Şafak Arasında" filmleriyle uluslararası birçok festivalden ödülle dönen Selman Nacar'ın imzası bulunuyor. İstanbul Ansiklopedisi'nde Doktor Nesrin karakterine Canan Ergüder, Zehra karakterine ise Helin Kandemir hayat veriyor. Dizinin oyuncu kadrosunda Müjde Ar, Tolga Tekin, Nezaket Erden ve Kaan Miraç Sezen gibi isimler de yer alıyor.

Gelecek sayımızda yine kadına ve sanata dair ne varsa sizlerle buluşturacağız. Şimdilik umutla kalın.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

BOŞLUKLAR

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Her zamanki gibi eve bel ağrısıyla dönmüştü. Ağrıyan, yalnızca beli değildi ki. Ağrılar bütün vücudunu, yüreğini, kafasının içini kuşatmıştı. İçindeki hüzne söz geçiremiyordu; kim bilir belki kanıksamıştı hüznle yaşamayı.

Canı, hiçbir şey yapmak istemiyordu. Hareket etmekte zorlanarak eşofmanını giyindi, divana uzandı. Akşam iniyordu. Pencereden karşı binaların ışıklarına baktı bir süre. Kendi iç hüznüne öylesine gömülmüştü ki fazlaca ayrımında değildi karşıdaki evlerin ve başka yaşantıların. Sonra başucundaki sehpadan televizyonun kumandasını aldı. Kanalları hızla çevirdi. Onu çeken bir program yoktu, ama evde bir ses olsun isteğiyle televizyonu açık bıraktı. Yanı başında yatan oyuncak ayıyı gördü; çok değer verdiği bir insanı kucaklarcasına göğsüne bastırdı. Hüznü iyice yoğunlaştı. Onu annesinin yerine koymuştu. Başını oyali bir mendille bağladığı oyuncak ayıyı uzun uzun öptü, ağladı. Bunu her gün birkaç kez yineliyordu. Annesinin ölümünden sonra içine düştüğü boşlukta bu ayıcığa sarılmıştı.

Annesinin nazarlığını da onun yakasına takmıştı. Geceleri ona sarılıp yatıyor; sabahları onu özenle divana bırakıyordu.

Oyuncak ayıya sarılarak bir süre yattı. Beli, bacakları çok ağıyordu. Son günlerde kilosu da iyice artmıştı. Bir yandan ağrıları, diğer yandan kiloları, bir taraftan bir tarafa dönmesini zorlaştırıyor, her dönüşünde ağrıların ve hüznün etkisiyle ahlayıp ofluyordu. Karnı da iyiden iyiye acıkmıştı. Allahtan öğlenleri işyerinde yemek yiyebiliyordu. Yoksa kahvaltıyla ya da komşuların getirdiği yiyeceklerle geçiştirdiği akşam yemekleri ona yetmeyecekti. Şu anda da evde doğru dürüst yiyecek bir şey yoktu. Dün, üst kattaki komşusu lahana sarması getirmişti. Sarmalardan birkaçını yemediğini anımsadı. Peynir, zeytin de vardı. Bir de çay yapmalıydı. Anneciğinin yaptığı nefis yemekleri düşündü. Şimdi onlar olsaydı da ağız tadıyla yeseydi. Onun en sıradan yemeklerini bile, en tanınmış aşçıların yemeklerine değişmezdi.

Annesine kafasında, yüreğinde en geniş yeri ayırmıştı. Hatta tüm yaşamı ona odaklanmıştı. Babasıyla anlaşamazdı. Babasının sert, hoşgörüsüz ve aşırı kuralcı davranışları onda isyancı, kavgacı ama edilgen bir kişilik geliştirmişti. Bu fırtınalı baba-kız ilişkisinde annesi, onun için sığınacak dingin bir limandı. Elli küsur yıllık yaşamı hep bu limanda geçmiş, ölüm denen kasırganın bu limanı yok edeceğini düşünememişti.

Annesi hep yaşayacaktı. Onun ölümünü düşünmek bile istememişti. Babasının ölümünden sonra da annesi, yatalak haliyle onun için yaşamalıydı. Onun soluğu bile yaşama tutunmada ona yardımcı oluyordu. Ya da o böyle düşünüyordu. Yoksa nasıl başarırdı ayakları üzerinde durmayı ve annesiz bir yaşamı. Açık denizdeki bir tekne gibi fırtınalara dayanamaz, alabora olurdu. Ne yazık ki annesi son dört yılını yatalak yaşamıştı. Eğer yaşamak denirse. Onun ölümünden sonra aylarca, amaçsız ve ruh gibi caddeleri, mağazaları dolaşmış, eve girmek istememişti. İnsanlarla fazlaca ilgili değildi, ama onlarla olmak, kalabalıkların arasına karışıp gitmek istiyordu. Annesini çağrıştıran şeylerdi en çok ilgisini çeken. Ya da birçok şeyde annesini görüyor, nice olayın paylaşıldığı yerler ona annesini hatırlatıyordu. Özellikle, bebeklerde annesini görmeye başlamıştı. Yatalak geçen son yıllarında annesi savunmasız bir bebek gibiydi. Ne acıktığının ayırımıydı, ne üşüdüğünün. Bütün gereksinimlerini başkası yerine getiren vızıltılı bir bebek gibi yatıyordu. Belki de bu nedenle yolda gördüğü bir bebeği mutlaka sevmek, okşamak istiyordu. Annesini düşünmeden geçecek bir yaşamı, kendine yasaklamıştı sanki.

Saatlerce oyuncak ayıya sarılarak yatmış, kalkıp bir şeyler yeme gücünü kendinde bulamamıştı. Hava iyiden kararmıştı. Evi gibi karanlıkta kalmış kimi evler de yok değildi. Yattığı yerden karşıdaki evlerin ışıklarını görebiliyordu. O evlerdeki yaşamları düşündü. Anneler, babalar, eşler ve çocuklarla hayat bulan nice aileler yaşıyordu o evlerde. Mutlu ya da mutsuz, ama birlikte paylaşılan ya da sürüklenen kalabalık ilişkiler. Oysa kendisi yapayalnızdı. Bu yalnızlığı biraz da kendisi mi hazırlamıştı? Çocukluğundan beri çok seçici ve “mükemmeliyetçi” olduğunu düşündü. Bayram alışverişleri için önce Kadıköy’e en iyi mağazalara götürürdü annesi, ama o hiçbir şeyi beğenemezdi. Sonra bir vapur yolculuğuyla karşıya geçilir, bir sürü iyi semt gezilir yine bir şeye karar veremezdi. Annesi kızar:” Kızım, sen karşına çıkan koca adaylarını da beğenmeyip benim başıma kalacaksın “ derdi. Sonra sırf annesini üzmemek için en son gidilen yerden, bir şeyler alırdı. Bunları düşününce acı bir tebessüm belirdi dudaklarında.

Bir karabasanda duyulabilecek kaygı, üzüntü karışımı bir daralma hissetti yine yüreğinde. Bir keklik mi, yoksa kırlangıç mıydı sürekli soluk borusunun üstünde çırpınan, çırpındıkça nefesini zorlayan. Kaç yıl önce hapsetmişti çocukluğunu, gençliğini; yaratıcılığını ve üretkenliğini de şimdi tırmalanıyordu göğüs kafesi. Kulaklarında yaşanmışlıkların tortusu zonkluyordu. Bir tortuydu, sindirilemeyen, dışarı atılamayan, yalnızca acı yayan belleğine, ruhuna, bedeninin her bir zerresine.

Bu duyguyu hemen her gece yaşıyordu, kimi akşam bir ambulansın sirenlerine karışarak acil serviste buluyordu kendini. Baskılanmış duygularının içine sıkışan yaşanmamışlıklar soluk borusundan çıkıp tüm dünyaya savrulmak istiyordu. Korkuyordu, onlar savrulurken yüreği de karışırverirse sonsuzluğa. Panik atak diyordu doktorlar, panik bozukluk. Altında ölüm korkusu

yatıyormuş. Ölüm korkusu mu, yoksa biriken tortuların ağırlığı mıydı yüreğinin üstüne arsızca yerleşip onu yüzleştiren bitimsiz yalnızlıkla.

Uzanır uzanmaz yine üşüşüverdi düşünceler beynine. Dinginlikle uzlaşmayan, tümüyle hüznün, acı çekişlerin içinde eriyip çözülen benliği. Hele o kimlik savaşımında yenik düşmeyle direnmek arasındaki o ince çizgi. O ince çizgiye gidip gelerek yaşanan onca yıl. Gerçekten de savaşım vermiş miydi onu engelleyen koşullara karşı, direnmiş miydi? Yoksa hep öfkelerle, kendini aşamayan başkaldırılarla içe dönen çığlıklara mı dönüşmüştü edilgenliği? Kendini ışıklı bir dünyaya çekmek istese de sonuçsuz kalışlar. Pek çok mahrem itirafların zorlamasıyla büyümüş derin uçurum. Hem kendine, hem insanlara bu denli uzak oluş neden? Bu soru, çocukluğundaki, ilk gençlik yıllarındaki yanıışlara yöneltirdi hep belleğini. "Bu yanıışlarda benim payım ne kadardı? Ya da suçun çoğu kimindi? Babamın aşırı otoriterliği mi, yoksa annemin aşırı yumuşaklığı ve korumacılığı mı?" diye sorgulamasına karşın annesiyle ilgili olumsuz bir yargıya varmazdı. Çünkü o, bir melekti.

Geceleri uyuyamıyordu. Tuhaf bir uyanıklık içinde yatakla, yorganla savaşıyor; ayaklarını yavaş yavaş uzatıyor, bacaklarını geriyordu. Bütün kemikleri sızlıyor. Kalça kemiğinin ağrısıyla inliyor. Gözlerini sıkı sıkı yumuyor. Annesini görmek istiyor; göremiyordu. Onun okşayan yumuşacık sesini duymak en çok istediği şeydi. Özlem yüreğini ince ince sızlatıyordu.

Bu gecesi de uykusuz geçecekti. Yemek yiyecek gücü kendinde bulamamış, yatıp kalmıştı. Belleğindeki bir sürü düşünce, yaşanmışlıklar kuşatıvermişti onu. Annesinin, babasının yanında güçsüz ve edilgen duruşunu düşündü. "Daha farklı olabilseydi babama karşı, belki her şey daha başka olabilirdi" diye geçirdi içinden. "Annemle ben babamın otoritesine hep boyun eğdik. Mücadele edecek gücü kendimizde bulabilseydik..." Bunlara kafa yorarken bir anısı teklifsiz bir konuk gibi gelip yerleşti belleğine. Yüzü allak bullak oldu her anımsayışında olduğu gibi. Düşündükleri, onu uzak yıllara ve uzak şehirlere götürdü.

İlkokul ikinci sınıftaydı. Bir ilkbahar günü, akşamüstü okuldan çıkıp eve gelirken evlerinin önünde arkadaşlarını gördü. Üç kız çocuğu, önlükleriyle oyuna koyulmuşlardı. O da aralarına karıştı. Tam da babasının işten dönme saatiydi. Oyuna dalınca babasını unutmuştu. Çocuklardan birinin saçları sıfır numaraya vurulmuştu. Kız önlüğü giymiş bir erkek çocuk görüntüsü veriyordu. Babası hışımla geldi, onu kolundan tuttuğu gibi eve götürdü. Şaşırmış ve çok korkmuştu. Bacakları tir tir titriyordu. Babası belinden palaskasını çıkarmış onunla kızının neresine rast gelirse vuruyor, bir yandan da bağıırıyordu:

"Ben sana kaç kere erkeklerle oynamayacaksın demedim mi? Okuldan çıkınca neden hemen eve gelmiyorsun?"

Titrek, ürkek sesiyle, "O erkek değil, kız" diyorsa da babasına anlatamıyordu. "O kız çocuğu, bitlenmiş, tıraş etmişler," demeye çalışsa da ağlamaktan, korkudan ağzından çıkan boğuk sesler anlaşılamıyordu. Annesi çaresizdi; eşine karşı zayıf ve güçsüzdü. Hiçbir gün "hayır, yapma" diyememişti. O anda da ağlamaktan başka hiçbir şey yapamıyordu. Birden çocuğun burnundan kan geldiğini fark etti.

"Bırak artık, yeter, çocuğu öldüreceksin!" diyen bir çığlık koptu yüreğinden. Adam, bu çığlıkla irkildi, palaskayı yere atıp odadan çıktı.

Bunları düşünmek onu sarsmıştı. Kalp atışları hızlandı, başı dönmeye başladı. Zorlukla yataktan kalktı. Televizyon açtı, onu kapattı. Bir bardak su aldı mutfaktan. Ağır adımlarla salona gelip bir koltuğa yığılır gibi oturdu. Saat sabahın altısıydı. Bir gecesini yine uykusuz geçmişti. Kafasına dolan onca düşünceyle, üzüntülerle, ağrılarla başa çıkamamıştı.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

YAZAN: Ekin YILMAZ

Yiekin71@gmail.com

Dağlara çıkalım

Sevelim bir bebeği bir çocuğu,

Toprak anayı, yeryüzü, gökyüzünü

Yıldızlar

Galaksiler

Uzay

196873000 000 tane içerisinde seni sevdim

Sen ayrı özel sen ayrı güzel

Gazel gibi

Sanat gibi

Oyun gibi

Kurgu gibi

Mizah gibi

Rakının yanında canlanır ya anılar kâh ağlar kâh güler

Bir olur bin kalkarız

Mücadele emek sevda

Barış

Demokrasi

Kardeşlik

Barış nerede çocuk sence

Gökyüzünde

Göksünde

Gözlerinde

Demiştin

Evet barış

Zihinde.

UMUT ŞARKILARI

BUGÜN ANNELER GÜNÜ

SÖYLEYEN: Edip AKBAYRAM

KAYNAK: Musixmatch

BESTECİLER: Dursun Mehmet GÜMÜŞ/ Nevzat ÇELİK

Evde acılar koynuna yan gelip yatmış

İnadına giyin sen de mayısa batmış

Yürü sokakta çocukların düşü aksın

Yürü ki saksıda çiçekler sana baksın

Yürü ki saksıda çiçekler sana baksın

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut

Diline genç anılarından bir türkü seç

Beş yıl büyüdüğün okulun önünden geç

Islanırsa anıların güneşte kurut

Gözünde, gözümde, gözlerinde bin umut

Gözünde, gözümde, gözlerinde bin umut

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut

Gök mavi, deniz mavi, kıyısında dur

Kayıyor yıldız, annem, içinden dilek tut

Koşar sana kısa pantolonlu bir çocuk

Gözünde, gözümde, gözlerinde bin umut

Gözünde, gözümde, gözlerinde bin umut

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut

Yeşildir artık yüreğinde karabulut

Bugün Anneler Günü, annem, beni unut